

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

11^e JAARGANG

WOENSDAG, 5 MEI 1926

No. 540

INHOUD.

	Biz.
RENTEVERGOEDING BIJ DEN POSTCHEQUE- EN GIRODIENST door <i>E. P. Westerveld</i>	410
De Kasgeldvoorziening van Nederlandsch-Indië door <i>Dr. D. J. Hulshoff Pol Jr.</i>	411
Loonen en Loonsverhoudingen Tweede halfjaar 1925 door <i>Ir. B. Bølger</i>	413
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De tweede Churchill-begroting door <i>Prof. Dr. T. E. Gregory</i>	416
BOEKAANKONDIGING:	
Ant. Folmer e. a., Het Departement van Arbeid, Nijverheid en Handel onder Minister Aalberse, bespr. door <i>Prof. Mr. D. van Blom</i>	418
R. J. W. Reyss, De Inkomstenbelasting der Inlanders en met hen gelijk gestelden in Ned. Oost-Indië, bespr. door <i>Prof. G. Gonggriep</i>	418
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	420
MAANDDIJFERS:	
Rijkspostspaarbank	421
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	421
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	421
Postcheque en Girodienst	421
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	421—428
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: Mr. Q. J. Terpstra.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: D. J. Wansink.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postcheque- en girorekening No. 6729.

4 MEI 1926.

In verband met de maandwisseling trokken de geldkoersen nog iets verder aan. Vooral de rente voor particulier disconto was vast en Woensdag werd voor 3½ pCt. afgedaan. Daarna trad weder vrij snel een gemakkelijker stemming in, zoodat gisteren weder voor 3 pCt. te plaatsen was. De prolongatierente steeg tot 3½ pCt. op Donderdag en sloot eveneens op 3 pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank teekent zich duidelijk de invloed van de maandwisseling af. De post binnenlandsche wissels vertoont een vermeerdering van f 5,9 miljoen. De beleeningen blijken met f 34,4 miljoen te zijn gestegen. Het renteloos voorschot aan het Rijk onderging weinig verandering. Het noteert slechts f 200.000 hooger dan verleden week.

De voorraad gouden munt daalde met f 300.000. De zilvervoorraad liep met een kleine f 400.000 terug. De post papier op het buitenland klom met f 250.000, terwijl de diverse rekeningen onder het actief een vermeerdering van f 16,3 miljoen te zien geven.

De biljettencirculatie steeg met f 70,4 miljoen. De rekening-courant-saldi blijken met f 16,8 miljoen te zijn verminderd. Het beschikbaar metaalsaldo daalde met f 11,8 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt nagenoeg 50.

* * *

De stemming op de wisselmarkt was deze week flauw. Behalve de geldbehoefte bij de maandwisseling, die aanbod veroorzaakte van alle goudwissels, ontstond voor Londen nog een extra flauwe stemming door de verwachting, dat de onafwendbare staking in de kolonmijnen een algemeene politieke staking ten gevolge zou hebben. De koers voor sterling, die in den loop der week reeds van 12,10% tot 12,09% was teruggelopen, daalde Zaterdag tot 12,09%, terwijl gisteren bij opening zelfs voor 12,08% werd afgedaan. Daarna trad een licht herstel in. De frankenkoersen waren weder zeer flauw. België was zeer sterk aangeboden en liep geheel in de richting als aangegeven in het artikel van Mr. van Genechten in het vorige nummer. Terwijl het verschil tusschen Parijs en Brussel in het begin der week nog circa 70 cents bedroeg, werd gisteren een oogenblik voor ongeveer gelijke koersen verhandeld. Overigens liep ook Parijs nog circa 20 cents terug. Oslo iets in herstel. Daarentegen Buenos Aires flauwer en weder ongeveer gelijk aan het begin der vorige berichtsweek.

LONDEN, 3 Mei 1926.

Op het einde van April was geld natuurlijk tegen hoogere prijzen gezocht en de markt moest zich Woensdag 11. om hulp tot de Bank van Engeland wenden.

De nieuwe begroting had een vrij gunstig onthaal en gaf tot betrekkelijk weinig commentaar aanleiding.

Heden, onder den invloed van de dreigende algemeene staking, die voor morgen is uitgeschreven, waren geld en disconto eenigszins onzeker en disconto eerder vaster op 4% pCt.

De verdere ontwikkeling van den toestand, die het gevolg zal zijn van de algemeene staking, wordt hier met kalmte afgewacht en hoewel dollars en guldens duurder waren en ook de effectenbeurs nominale prijzen noteert, is van een paniekstemming niet het minste te bespeuren.

RENTEVERGOEDING BIJ DEN POSTCÈQUE- EN GIRODIENST.

In het jaarverslag van den postcèque- en girodienst over de jaren 1923 en 1924 wordt er door den Directeur-Generaal der P. en T. op gewezen, dat het vraagstuk der rentevergoeding spoedig opnieuw aan de orde dient te worden gesteld. Zulks omdat onder de inkomsten van den postcèque- en girodienst de rente der belegbare saldi wel altijd de voornaamste plaats zal blijven bekleeden en het totaal dier saldi derhalve van grooten invloed is op de financieele uitkomsten van dien dienst.

Zooals den lezers van dit weekblad bekend zal zijn, heeft de postcèque- en girodienst van af zijne instelling in 1918 tot ulto. 1923 aan zijn rekeninghouders eene zeer matige rente vergoed, doch is na de reorganisatie en centralisatie in 1924 van rentevergoeding afgezien. In hoofdzaak schijnt dit te zijn geschied op advies van de Commissie König, wier rapport den 4en Juni 1923 werd gepubliceerd en die bij haar oordeel in zake het al dan niet wenschelijke van toekenning van rentevergoeding vermoedelijk wel rekening gehouden zal hebben met hetgeen daaromtrent wordt gezegd in het rapport, dat den 15en November 1922 door de Nederlandsche Bank over den postcèque- en girodienst is uitgebracht. In dat rapport n.l. wordt het geven van rentevergoeding veroordeeld, omdat dit den postcèque- en girodienst zou maken tot een depositobank en aldus zijne primaire taak als verrekeningsinstituut op den achtergrond zou kunnen geraken.

Het is wel eenigszins aan twijfel onderhevig of deze redeneering zonder meer mag worden aangevaard en of het inderdaad juist is, dat de groote bankinstellingen in den postcèque- en girodienst terecht een concurrent van beteekenis konden zien. Immers het is de vraag, of de sterke toename der belegbare saldi in de jaren 1918—1923, toen een zeer matige rente werd vergoed, niet een *natuurlijk* gevolg is geweest van den groei van dien dienst als verrekeningsinstituut, ook in kringen onzer bevolking, die gewoonlijk met bankinstellingen weinig of geen relaties hebben. Is deze opvatting juist, dan zou de sterke afname der belegbare saldi, die *thans* — bij ongeveer hetzelfde aantal rekeninghouders als in 1923 — valt te constateeren, in hoofdzaak toegeschreven moeten worden aan het feit, dat er geen rente meer wordt vergoed en zou de natuurlijke groei van het verrekeningsinstituut als zoodanig dientengevolge kunstmatig vertraagd worden. Sterke vermindering der inkomsten van den postcèque- en girodienst, benevens noodlooze toename van af- en overschrijvingen zijn daarvan mede het gevolg.

Is te erkennen, dat de postcèque- en girodienst is ingesteld als verrekeningsinstituut en als zoodanig als een dienst van openbaar nut is aan te merken, zoo staat daar tegenover, dat hij ongetwijfeld nimmer is bedoeld als eene instelling waarop geld door het Rijk mag worden toegelegd en derhalve minstens „Self-supporting” dient te zijn.

Nu zijn er onder de *uitgaven* van den postcèque- en girodienst een paar belangrijke posten, die wellicht eenigermate voor vermindering vatbaar zijn, n.l. de vergoedingen, die aan het Staatsbedrijf der P.T.T. worden uitgekeerd voor de bezorging der stukken en voor de diensten, die op de postkantoren worden verricht, althans indien mocht blijken dat die vergoedingen de zelfkosten te boven gaan. En zoo is onder de *inkomsten* misschien te weinig rekening gehouden met het feit, dat de postcèque- en girodienst voor den Staat verschillende diensten verricht (behandeling der rekeningen van de rijkscomptabelen), zoodat tegen vrij lage rente groote bedragen aan kasgeld beschikbaar stelt. Maar al kunnen door herziening van een en ander de financieele uitkomsten een gunstiger beeld geven en al kan dit beeld nog iets beter worden door te breken met het stelsel der kos-

telooze automatische af- en overschrijvingen, zoo staat niettemin vast, dat eene toename der belegbare saldi tot het vroegere peil voordeelen zal opleveren zóó beduidend, dat aansturen hierop m.i. niet mag worden nagelaten.

Blijkens het laatste jaarverslag (dat over de jaren 1923 en 1924) toch bedroeg — *na aftrek van het tegoed van het Rijk* — het gezamenlijk tegoed van alle rekeninghouders rond *f* 55.000.000 verdeeld over 104.592 rekeninghouders (geen rijkscomptabelen), zoodat het gemiddelde tegoed per rekening nog geen *f* 550 bedroeg. Op ulto. December 1922 daarentegen bedroeg — eveneens na aftrek van het tegoed van het Rijk — het gezamenlijk tegoed van alle rekeninghouders (geen rijkscomptabelen) rond *f* 140.000.000 en het gemiddelde tegoed bijna *f* 1400. Wel was dit zeer hoog, maar wanneer men van af de instelling van den dienst in 1918 tot aan de stopzetting in 1923 eene soortgelijke berekening maakt, dan geeft deze tot uitkomst, dat het gemiddelde tegoed zich steeds om en bij de *f* 1000 heeft bewogen en derhalve vóór de afschaffing der rentevergoeding *ongeveer het dubbele* is geweest van het bedrag, dat na die afschaffing wordt bereikt. En dit groote verschil geeft te denken, omdat de rentevergoeding in de jaren 1918—1923 zich altijd heeft bewogen om en bij het percentage, dat door de groote banken voor dadelijk opvraagbare deposito's werd gegeven, terwijl zeer zeker in de eerste jaren van het bestaan van den postcèque- en girodienst van een geschokt vertrouwen in de banken, met als gevolg: tijdelijke sterke toename van deposito's bij den girodienst, geen sprake is geweest.

Wanneer men daarbij in aanmerking neemt, dat in Duitschland, waar bij den postcèque- en girodienst — evenals hier — geen rentevergoeding wordt gegeven, een zelfde sterke onttrekking van saldi schijnt te zijn geconstateerd; dat Zweden, Deneemarken en Zwitserland wel rentevergoeding geven en een bloeiend bedrijf hebben en dat bij eene toename der belegbare saldi met 50 pCt. — in plaats van 100 pCt. — reeds ongeveer *f* 30.000.000 meer rendabel gemaakt zou kunnen worden, dan blijkt wel dat de bate, die de postcèque- en girodienst uit toekenning van rentevergoeding zal kunnen krijgen, met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid het bedrag, dat aan de rekeninghouders aan rente uitgekeerd moet worden, ruimschoots zal overtreffen.

Wel is waar zullen ten gevolge van het geven van rentevergoeding ook de exploitatie-uitgaven toenemen, doch het wil mij toeschijnen, dat die toename niet groot zal behoeven te wezen, omdat enerzijds het aantal af- en overschrijvingen iets zal verminderen en anderzijds een bedrijf, dat — zooals dit — op het verrichten van een sterk fluctueerend aantal handelingen moet zijn berekend, wel een zoodanige personeelsreserve zal hebben, dat voor de renteberekening slechts een betrekkelijk kleine vaste kern noodig zal zijn. Aan de toename der exploitatiekosten zal men dan ook m.i. geen argument tegen de toekenning van rentevergoeding kunnen ontleenen.

Een ander argument tegen die toekenning is de vrees, dat dientengevolge kapitaal aan handel en industrie zou worden onttrokken, omdat de beleggingen van den postcèque- en girodienst zich in andere richting bewegen. Ik voor mij — ik zeg dit echter in alle bescheidenheid — geloof niet, dat voor die vrees veel grond bestaat; zeer zeker niet op het huidige oogenblik. Maar zelfs al denkt men zich in een tijd van mindere geldruimte, dan nog wil het mij toeschijnen, dat — gegeven een zekere geldbehoefte — het beschikbare geld toch wel altijd den kant zal uitgaan waar er het meest profijt van is te trekken, zoodat de rekeninghouders bij den postcèque- en girodienst zelf wel zullen zorgen voor eene verplaatsing van hun bezit, wanneer zij daarin voordeel zien.

Ten slotte nog ééne opmerking.

Wordt tot toekenning van rentevergoeding bij den

postchèque- en girodienst overgegaan, dan zal dit gebeuren om de inkomsten van dien dienst te verhoogen en dan kan men natuurlijk aanvoeren, dat zoodanige verhooging ook op andere wijze is te verkrijgen, nl. door verhooging van de door de rekeninghouders te betalen rechten, zoomede door berekening van provisie voor elke te verrichten handeling. Stelt men de rekeninghouders echter voor de vraag, wat zij verkiezen: matige rentevergoeding over hun saldo zonder verhooging van rechten enz., dan wel verhooging van rechten en geen rentevergoeding, dan geloof ik niet dat het antwoord in laatstgenoemden zin zal uitvallen.

Is verhooging van inkomsten bij den postchèque- en girodienst noodig of gewenscht, dan zal de populariteit van deze instelling als verrekenningsinstituut dan ook naar mijne meening eerder gebaat dan geschaad worden, indien tot toekenning van rentevergoeding wordt overgegaan.

E. P. WESTERVELD.

's-Gravenhage, April 1926.

DE KASGELDVOORZIENING VAN NEDERLANDSCH-INDIË.

De kasmiddelenvoorziening van Nederlandsch-Indië dient te worden onderverdeeld in de financieringen onderscheidenlijk in Nederland en in Indië zelf, die principieel verschillend zijn geregeld.

De Indische Comptabiliteitswet van 1864 gaf Nederlandsch-Indië geen eigen kas in Nederland. De in Nederland ontvangen inkomsten, welke uit opbrengsten van hier te lande verkochte gouvernementenproducten bestonden, moesten onmiddellijk gestort worden in 's Rijks schatkist, waaruit de Minister van Financiën desgevraagd credieten verstrekke aan zijn ambtgenoot van Koloniën tot een maximum, overeenkomende met de Indische baten, die er in gestort waren.¹⁾ Voor zoover credieten benooidigd waren, die boven dit maximum uitgingen, konden deze alleen verleend worden, nadat daartoe tevoren bij de wet aan den Minister van Financiën machtiging was verleend.

Alle hier bedoelde credieten moesten weer worden aangezuiverd uit inkomsten in Indië, terwijl de Indische inkomsten in Nederland (hoofdzakelijk bestaande uit opbrengsten van cultuurproducten) in beginsel als blijvende bate van het moederland werden beschouwd.

Daartegenover had Nederlandsch-Indië in Indië zelf aparte, zelfstandig staande koloniale kassen, die deels dienden tot betaling van de uitgaven ginds, deels tot aanzuivering van de uitgaven hier te lande.

* * *

Hoewel de verhoudingen zich sinds de totstandkoming van de Comptabiliteitswet sterk gewijzigd hebben en met name de inkomsten in Nederland tot een naar verhouding laag peil zijn teruggezonden, terwijl zij overigens in het licht van meer moderne politieke opvattingen niet meer uitsluitend ten bate van het moederland worden aangewend, zoodat de creditverleeningen uit 's Rijks kas in wezen verminderingen van uitbetalingen van tevoren gestorte gelden beduiden, voor zoover zoodanige stortingen althans hebben plaats gehad, is de organisatie van de kasgeldvoorziening hier te lande dezelfde gebleven als vroeger. Alle hier te lande door Nederlandsch-Indië benooidigde gelden worden, voor zooverre zij niet afkomstig zijn van remises uit Indië zelf of van uitgifte van leeningen, nog altijd verkregen door creditverleening vanwege het Ministerie van Financiën.

De overwegende positie, die laatstgenoemde Minister dus ook nu nog inneemt ter zake van de verstrekking van kasmiddelen, voor zoover Nederlandsch-Indië hier te lande uitgaven te doen heeft, die boven

¹⁾ Men lette er op, dat dit geen uitbetalingen waren in mindering van de reeds gestorte Indische gelden, maar geheel los daarvan staande voorschotten, die weer moesten worden terugbetaald.

de in 's Rijks kas gestorte gelden uitgaan, zal onder normale omstandigheden geen aanleiding geven tot eene directe beïnvloeding van de Indische Regeeringspolitiek. Zulks zal echter wel het geval zijn, indien de openbare financiën in abnormalen toestand gaan verkeeren. Als bijvoorbeeld de vlottende schuld van het Rijk in Europa (waarbij dus de schuld van Nederlandsch-Indië hier te lande is inbegrepen) naar den zin van den Minister van Financiën te hoog loopt, kan deze eene creditrestrictie toepassen en aldus de Indische autoriteiten indirect dwingen tot het nemen van maatregelen, waartoe zij anders niet of op een anderen tijd zouden zijn overgegaan.

Deze toestand is geheel onvereenigbaar met de relatieve vrijheid, die aan Nederlandsch-Indië sinds lang binnen de grenzen van het Nederlandsche Staatsverband is toegestaan en bij de laatste herziening van de Indische Staatsregeling verder is uitgebreid. Op zichzelf ligt daarin reeds voldoende reden tot eene wijziging van de Indische geldvoorziening hier te lande en wel in dezen zin, dat Nederlandsch-Indië op de Nederlandsche meldmarkt *als zelfstandig credietnemer optreedt door uitgifte van eigen schatkistpromessen en -biljetten*.

Er is echter nog een andere reden, die de hier bedoelde verandering noodzakelijk maakt.

Over de rekening van het Departement van Financiën met dat van Koloniën wordt zoowel voor de debet- als voor de creditposten eene vaste rentevergoeding berekend, die sedert 1 Juli 1925 4 pCt. belooft en tevoren 5 pCt. bedroeg. Het rentepercentage vertoont een vrij stabiel karakter en past zich dus niet geregeld aan bij de rentewisselingen van de vrije geldmarkt; aan laatstbedoelde wisselingen zijn echter de door het Departement van Financiën voor de Nederlandsche schatkistpromessen en -biljetten bedongen rentepercentages natuurlijk wél onderhevig.

De ervaring leert nu, dat de door Financiën aan Koloniën in rekening gebrachte rente hooger is dan de wisselvallige rente van het schatkistpapier en dat het verschil in het algemeen varieert tusschen $\frac{1}{2}$ en 2 pCt. (of hooger).

Ter illustratie van deze verschillen moge gewezen worden op het feit, dat in den tijd, toen voor voorschotten van Financiën aan Koloniën door dit laatste Departement nog 5 pCt. betaald moest worden, de Nederlandsche 3-maands schatkistpromessen, 6-maands schatkistpromessen en één-jaars schatkistbiljetten onderscheidenlijk werden geplaatst: omstreeks einde Januari 1925 tegen 2, $2\frac{1}{4}$ en $2\frac{3}{8}$ pCt., einde Februari tegen $1\frac{15}{16}$, $1\frac{15}{16}$ en $3\frac{1}{4}$ pCt., einde Maart tegen $2\frac{1}{2}$, $2\frac{1}{16}$ en $3\frac{1}{2}$ pCt., einde April tegen $3\frac{1}{16}$, 3 en $3\frac{3}{8}$ pCt., einde Juni tegen $2\frac{1}{4}$, $2\frac{5}{16}$ en ruim 3 pCt. In den tijd sedert 1 Juli 1925, toen de rente van voorschotten aan Koloniën van 5 pCt. was teruggebracht op 4 pCt., werden genoemde drie soorten schatkistpapier geplaatst einde Juli tegen $2\frac{15}{16}$, $2\frac{15}{16}$ en $3\frac{1}{2}$ pCt., einde October tegen $3\frac{7}{16}$, $3\frac{11}{16}$ en pl.m. 4 pCt. (ongunstige uitslag), einde Januari 1926 tegen 0,96 en $1\frac{3}{8}$ pCt. (gunstige uitslag; geen schatkistbiljetten geplaatst), einde Maart 1926 tegen $2\frac{1}{2}$, ruim $2\frac{1}{2}$ en $3\frac{1}{2}$ pCt. en einde April jl. tegen $2\frac{1}{2}$, $2\frac{1}{2}$ en $3\frac{1}{2}$ pCt. De verschillen zijn inderdaad in het oog loopend groot, vooral als men bedenkt, dat de Nederlandsche vlottende schuld voor verreweg het grootste deel uit schatkistpapier bestaat, terwijl de overige schuld o.m. bestaat uit tegoed van den Rijkspostchèque- en Girodienst, waarvoor een rente wordt berekend, die samenhangt met het percentage, dat betaald wordt voor uitgegeven schatkistpapier.

Als men nu aanneemt, dat het Indisch crediet bij Financiën per jaar f 50 miljoen belooft,¹⁾ dan levert

¹⁾ Dit is het bedrag waartoe de kastekortwet voor 1926 machtiging geeft. Dat momenteel deze debetpost veel lager is, vindt zijn reden in de exceptioneel gunstigen toestand van de Indische kasmiddelen. In de moeilijkste jaren, die achter ons liggen beliep dit bedrag 300 à 400 miljoen gulden.

een marge van $\frac{1}{2}$ pCt. reeds per jaar aan Financiën een voordeel (= aan Koloniën een nadeel) op van f 250.000.

Dit aan Financiën toevallend voordeel was tot voor kort alleszins gerechtvaardigd, omdat Nederlandsch-Indië in velerlei opzicht ten behoeve van zichzelf gebruik maakte van de Nederlandsche administratie en daarmede de kosten van het opzetten van een eigen dure administratie in Nederland uitspaarde. Vooral de Rijksbetaalmeesters verrichtten voor de uitbetaling van gagementen, pensioenen en verlofstractementen ten laste van Nederlandsch-Indië en de stortingen ten behoeve van dit land belangrijke diensten. Daarnaast was het Agentschap van het Ministerie van Financiën nogal eens werkzaam voor aanmaak en verzending van Indische muntbiljetten, obligaties van Nederlandsch-Indische leeningen, enz.

Nu echter het Rijksbetaalmeestersambt eind 1925 opgeheven is en de desbetreffende uitbetalingen geleid worden over den Rijkspostchèque- en Girodienst, zijn de onbetaalde diensten van het Rijk ten behoeve van Nederlandsch-Indië grootendeels komen te vervallen en is er dus geen reden meer om het rentverschil ten behoeve van Financiën te handhaven. Aangezien echter eene renteberekening door het Departement van Financiën, die gelijken tred houdt met de ups en downs van de rentepercentages, waartegen dat Departement zelf zijn vlottende schuld kan opnemen, tot te ingewikkelde berekeningen schijnt te zullen voeren en dus niet licht doorvoerbaar zal zijn,¹⁾ is er te meer reden om Nederlandsch-Indië voor de opneming van eigen vlottende schuld hier te lande geheel de vrije hand te laten.

Toegegeven worde, dat tegenover de opgesomde voordeelen eenige nadelen staan, doch deze zijn niet overwegend.

Allereerst zal Indië in Nederland eene afzonderlijke organisatie moeten scheppen, die in staat is om voor eene zelfstandige doeltreffende kasvoorziening zorg te dragen. Het meest aanbevelenswaardig zou zijn de instelling van een *Financieel Agentschap voor Nederlandsch-Indië te Amsterdam*, dat, onder de directe bevelen hetzij van het Ministerie van Koloniën, hetzij van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië staande, door zijne vestiging in de hoofdstad voortdurende voeling kan houden met de geldmarkt aldaar. Dit Agentschap zou dan daarnevens zorg kunnen dragen voor werkzaamheden, die tot dusverre werden waargenomen door het Agentschap van het Ministerie van Financiën te Amsterdam en daarvoor natuurlijk, evenzeer als zulks met dit laatste Agentschap het geval is, op de Amsterdamsche Effectenbeurs geïntroduceerd moeten zijn. Het spreekt vanzelf, dat de oprichting van een Financieel Agentschap zekere kosten met zich meebrengt, doch deze vallen in het niet bij de voordeelen, aan eene zelfstandige financiering verbonden.

Voorts zou nog het bezwaar kunnen worden aangevoerd, dat, indien de Departementen van Koloniën en Financiën elkander concurrentie aandoen, door ieder van beiden tegen hoogere rente schatkistpapier zou moeten worden uitgegeven dan het geval zou zijn, indien Financiën het monopolie bleef houden. Dit bezwaar is echter m.i. van weinig waarde, omdat bij een zelfstandig optreden van Indië het moederland zelf even zooveel minder schatkistpapier zal noodig hebben als Indië voor zijn eigen rekening neemt en voorts door een geregeld overleg tusschen Financiën en Koloniën er voor kan worden zorg gedragen, dat zij elkander niet in de wielen rijden. Maar al mochten zelfs in dit opzicht enkele nadelen onvermijdelijk zijn, dan zou de nieuwe toestand voor Indië toch verreweg te prefereren zijn boven de bestaande, omdat

¹⁾ Overigens is het wel opmerkelijk, dat het Departement van Financiën voor de tot zijne beschikking gestelde gelden van den Postchèque- en Girodienst eene rente betaalt, welke hoogte wel degelijk afhangt van de rente van het Nederlandsch schatkistpapier.

de eventueele voordeelen van het thans geldend monopolie van Financiën uitsluitend ten gunste van dit Departement komen.

* * *

Thans een enkel woord over de kasvoorziening in Indië zelf. Deze geschiedt, gelijk bekend, hoofdzakelijk uit de daar te lande ontvangen belastinggelden, productenopbrengsten en bedrijfsinkomsten. Bedoelde ontvangsten zijn vrijwel de eenige, die Nederlandsch-Indië geregeld verkrijgt, aangezien om reeds eerder vermelde redenen de inkomsten in Nederland, vroeger zoo belangrijk door den verkoop van producten, thans tot vrij geringe bedragen zijn teruggeslonken. Eene eventueele credietopname boven het bedrag der inkomende middelen kon de Gouverneur-Generaal tot het jaar 1914 slechts van den Minister van Koloniën en dus in hoogste instantie enkel van den Minister van Financiën krijgen. In dringende omstandigheden konden ook wel credieten worden verschaft op onderpand van producten.

In 1912 werd tegelijk met de verleening van rechtspersoonlijkheid aan Nederlandsch-Indië de mogelijkheid geopend tot uitgifte van schatkistbiljetten en -promessen in Indië door den Gouverneur-Generaal. De drang der omstandigheden van den grooten wereldoorlog gaf echter eerst den stoot tot practische verwezenlijking van deze zelfstandige, van het Moederland geheel onafhankelijke, financiering. In 1914 werd voor het eerst de wijze van uitgifte van Indische schatkistbiljetten in Indië geregeld, in 1921 die van Indische schatkistpromessen. Het financieringsapparaat in Indië is dus, in tegenstelling met dat in Nederland, geheel up to date gebracht en de vraag, of het in volle capaciteit kan werken, hangt in de eerste plaats af van het opnemingsvermogen van de geldmarkt aldaar.

In de tweede plaats kan er echter op gewezen worden, dat de voor de vlottende schuld in Indië te bedingen rente indirect een invloed ten nadeele ondervindt van de relatief hooge rente, die de Minister van Koloniën aan zijn ambtgenoot van Financiën moet betalen voor credieten uit 's Rijks kas. Wanneer echter eenmaal de financiering der Indische vlottende schuld in Nederland geheel zelfstandig zal zijn geworden, zullen de financieele autoriteiten, die Nederlandsch-Indië vertegenwoordigen, voor het eerst in de gelegenheid zijn om de beide geldmarkten, waar de Indische landscredieten op korten termijn moeten worden opgenomen, tegen elkaar uit te spelen. Dan zal niet alleen de in Nederland, maar ook de in Nederlandsch-Indië te betalen rente lager kunnen uitvallen dan thans het geval is.

* * *

Ten slotte moge er op gewezen worden, dat kasvoorziening van Nederlandsch-Indië zich, wat de opneming van de vlottende schuld betreft, volstrekt niet uitsluitend behoeft te bepalen tot credietopneming op de Nederlandsche en Nederlandsch-Indische geldmarkten. Men kan trachten om voor het beoogde doel ook toegang te verkrijgen tot eene buitenlandsche geldmarkt, bijvoorbeeld die te Londen.

Het verkrijgen van een vasten voet op eene zoodanige buitenlandsche markt zal natuurlijk in den beginne wat moeilijk vallen, maar moet op den duur toch slagen. Voor Londen wordt dit slagen vergemakkelijkt doordat Nederlandsch-Indië daar ter plaatse reeds bekend is door de vroegere uitgifte van een tweetal groote pondsterlingleningen en het feit, dat de bankierskantoren Hambros Bank Ltd. en Lazard Brothers and Co. Ltd., die zich met de plaatsing daarvan hebben belast, sinds lang dienst doen als betaalkantoren voor deze leeningen. Van de diensten dezer betaalkantoren zou een nuttig gebruik gemaakt kunnen worden voor de plaatsing van Indische vlottende schuld.

Slechts dient in het oog te worden gehouden, dat de rente voor kort crediet te Londen thans nog te

hoog is en dat dus de terugkeer dient te worden afgewacht van den lagen rentestand, waardoor deze geldmarkt zich vroeger kenmerkte.

's-Gravenhage. Dr. D. J. HULSHOFF POL Jr.

LOONEN EN LOONSVERHOUDINGEN TWEDE HALFJAAR 1925.

Door het Bureau van Centraal Overleg te Haarlem zijn wederom gegevens verzameld over de loonen en loonsverhoudingen van meerderjarige mannelijke werklieden. De gegevens betreffen thans 44.446 werklieden in dienst van 270 ondernemingen, de gemeente Amsterdam en de gemeente Rotterdam, benevens de bovengrondsche arbeiders in het Mijnbedrijf in Limburg. De cijfers voor Amsterdam zijn verzameld door bemiddeling van het Plaatselijk Overleg (secr. Dr. J. Regtdoorzee Greup).

De werklieden zijn verdeeld in drie vakgroepen: 1, geschoolden; 2, geoefenden en 3, ongeschoolden, volgens de methode aangegeven in de Handleiding met Vaklijst voor de loonsvergelijking tusschen verschillende bedrijfstakken.¹⁾ Voor belangstellenden is deze Handleiding te verkrijgen bij het bureau van Centraal Overleg, Schotersingel 9, Haarlem. Van deze vakgroepen is, overeenkomstig de methode, aangegeven in de genoemde handleiding, het gemiddeld *uurinkomen* berekend door het totale inkomen over het tweede halfjaar 1925 (loon plus bijverdiensten volgens opgave van de R.V.B. sub 8) te deelen door het totaal aantal gedurende dat tijdvak gewerkte uren, (gewone uren plus overuren). De kosten der sociale voorzieningen (ziekingeld, verlof etc.) zijn dus niet bij het uurinkomen inbegrepen.

¹⁾ Zie hiervoor o.a. het artikel van den heer M. Triebels in E.S.B. van 5 Augustus 1925.

Amsterdam. De gegevens hebben betrekking op 169 ondernemingen en de gem. Amsterdam met totaal 18278 werkl.

Amsterdam, 2e halfjaar 1925.

	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen.			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Bouwwakken	55	834	424	130	280	91½	89	86
Gemeente Amsterdam ¹⁾	—	8395	2604	4652	1139	89	86½	81
Brouwersbedrijf	4	721	180	346	195	87	77	68½
Kuipers- en kistenmakersbedrijf	3	171	50	95	26	81	78	76
Drukkersbedrijf	20	619	619	—	—	80	—	—
Houtbedrijf	12	390	99	98	193	78	72	65
Bakkersbedrijf	2	38	10	9	19	77½	73½	65
Havenbedrijf	32	1806	—	1806	—	—	70	—
Boekbindersbedrijf	11	315	205	110	—	76	60½	—
Diverse fabriekmatige bedrijven ²⁾	15	1360	201	332	827	74	68	66
Metaalindustrie	14	3639	2005	1063	571	74	67	57

¹⁾ Uurinkomen over het geheele jaar 1924 van de mannelijke werklieden, ingedeeld volgens de methode van het N.A.M. De bijdrage van de werklieden voor pensioen (8½ pCt. van het loon) is van het bedrag niet afgetrokken.

De gegevens voor 1925 kunnen nog niet verstrekt worden, doch verschillen volgens mededeeling zeer weinig met die van 1924.

²⁾ Tot deze groep behooren: 1 superfosfaatfabriek, 1 chininefabriek, 1 zwavelzuurfabriek, 1 asfaltfabriek, 1 sodafabriek, 2 verf fabrieken, 1 pharmaceutische handelsvereniging, 1 blikfabriek, 1 vruchtensappenfabriek, 1 kabelfabriek, 1 meelfabriek, 1 papierwarenfabriek, 1 zuivelfabriek en 1 cacao fabriek.

Rotterdam. De gegevens hebben betrekking op 31 ondernemingen en de gem. Rotterdam met totaal 14127 werkl.

Rotterdam, 2e halfjaar 1925.

	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen.			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Brouwersbedrijf	2	592	113	369	110	89	78½	70½
Gemeente Rotterdam ³⁾	—	3831	1381	1593	857	81½	76	68
Bakkersbedrijf	1	73	11	27	35	76	75	63
Houtbedrijf	2	202	45	54	103	73½	67½	64½
Boekbindersbedrijf	5	57	42	15	—	73	57	—
Diverse fabriekmatige bedrijven ⁴⁾	7	259	45	110	104	71	59	52½
Metaalindustrie	14	9113	4152	2452	2509	63.	61	50

³⁾ Mannelijke werklieden bij een 10-tal gemeentebedrijven en -diensten. De bijdrage van de werklieden voor pensioen (6½ pCt. van het loon) is van het bedrag niet afgetrokken.

⁴⁾ Tot deze groep behooren: 1 chemicaliënfabriek, 3 verf fabrieken, 1 papierwarenfabriek, 1 blikfabriek en 1 zuivelfabriek.

Utrecht. De gegevens hebben betrekking op 31 ondernemingen met 2723 werklieden.

Utrecht, 2e halfjaar 1925.

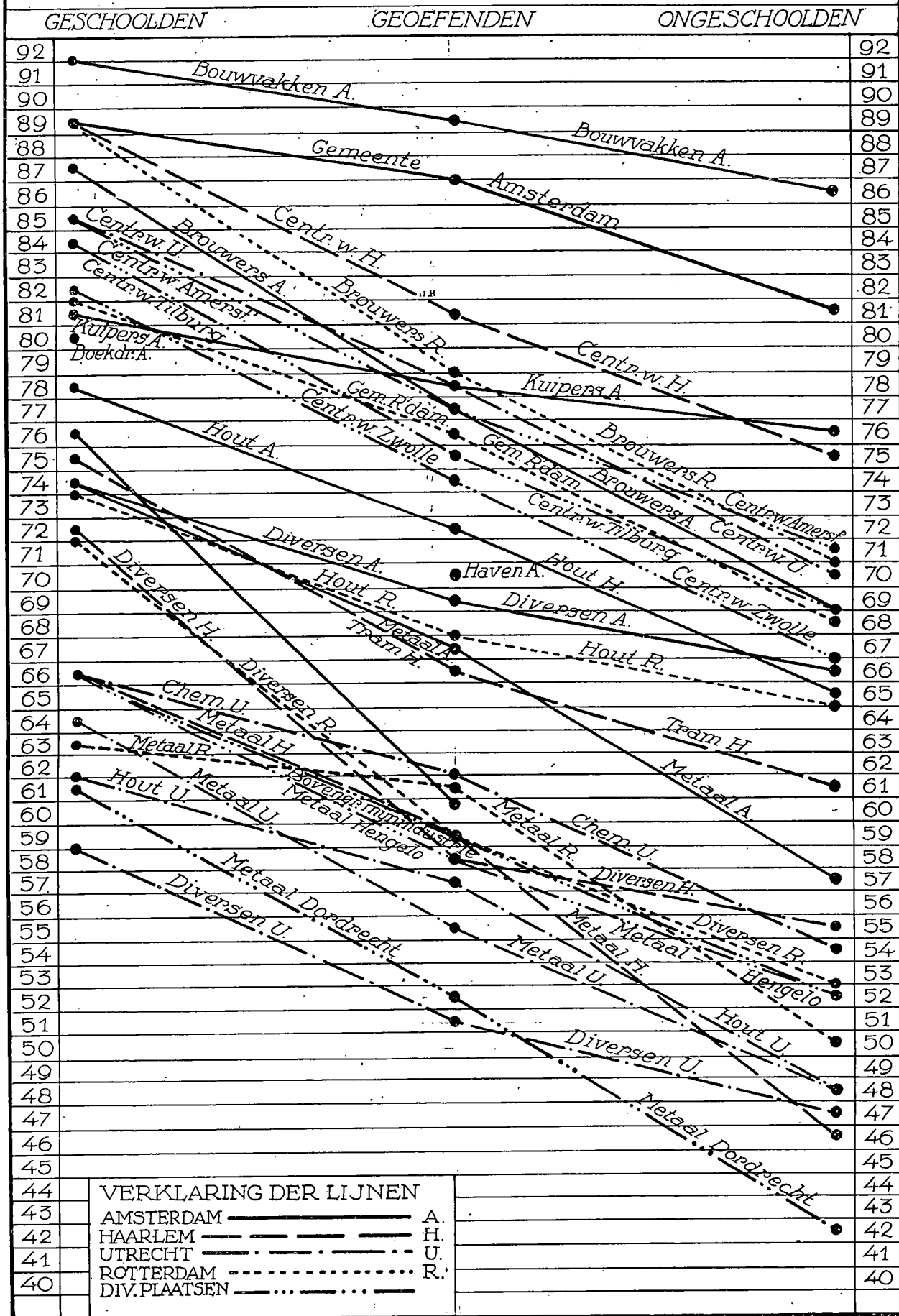
	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen.			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Centrale werkplaatsen ⁵⁾	1	734	470	122	142	85	78	70
Bakkersbedrijf	1	47	14	33	—	75	69	—
Drankindustrie	2	25	3	17	5	70	58½	47
Boekbindersbedrijf	5	63	48	15	—	70	55	—
Chemische industrie ⁶⁾	5	323	35	107	181	66	61½	54
Metaalindustrie	10	1356	681	349	326	64	55	48
Houtbedrijf	2	49	14	19	16	61½	57	48
Diverse fabriekmatige bedrijven ⁷⁾	5	126	13	63	50	58½	55	48

⁵⁾ Onder gemiddeld uurinkomen wordt hier verstaan het gemiddeld uurloon per uitbetaald uur vermeerderd met den gemiddelden kindertoeslag per uitbetaald uur en de gemiddelde overwerkverdiensten per gewerkt uur. De bijdrage voor pensioen (8½ pCt. van het loon) is niet van het bedrag afgetrokken.

⁶⁾ Tot deze groep behooren: 1 zeepfabriek, 2 asfaltfabrieken, 1 beenzwartfabriek en 1 loodwitfabriek.

⁷⁾ Tot deze groep behooren: 1 blikfabriek, 1 papierwarenfabriek, 1 margarinefabriek en 2 ondernemingen in bouwmaterialen.

GEMIDDELD JURINKOMEN VAN MEERDERJARIGE MANNELIJKE WERKLIEDEN OVER HET TWEEDE HALFJAAR 1925 TE AMSTERDAM HAARLEM, UTRECHT ROTTERDAM EN DIVERSE PLAATSEN...

Haarlem. De gegevens hebben betrekking op 23 ondernemingen met 3100 werklieden.

Haarlem, 2e halfjaar 1925.

	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Centrale werkplaatsen ⁸⁾	1	975	708	121	146	89	81	75
Bakkersbedrijf	2	34	8	26	—	75	70	—
Houtbedrijf ¹⁰⁾	3	133	19	51	63	75	73	48
Tramwegen	1	330	55	216	59	75	66	61
Diverse fabriekmatige bedrijven ⁹⁾	4	304	78	71	155	72	58	55
Boekbindersbedrijf	3	20	12	8	—	71	55	—
Zuivelbedrijf	2	81	4	27	50	66	59	56
Metaalindustrie	7	1223	580	363	280	66	59	46

⁸⁾ Onder gemiddeld uurinkomen wordt hier verstaan het gemiddeld uurloon per uitbetaald uur, vermeerderd met den gemiddeld uurloon per uitbetaald uur, vermeerderd met den delde overwerkverdiensten per gewerkt uur. De bijdrage voor pensioen (8½ pCt. van het loon) is niet van het bedrag afgetrokken.

⁹⁾ Tot deze groep behooren: 1 zeepfabriek, 1 margarinefabriek, 1 cacaofabriek en 1 verffabriek.

¹⁰⁾ Deze cijfers zijn zonder meer niet vergelijkbaar met die van het 1ste halfjaar 1925.

Diverse plaatsen. Ook ditmaal is de rubriek diverse plaatsen voortgezet.

Diverse plaatsen, 2e halfjaar 1925.

	Aantal ondern.	Aantal werklieden.			Uurinkomen.			
		Totaal	1	2	3	1	2	3
Centr. werkplaatsen te Amersfoort ¹¹⁾ ..	1	265	148	80	37	85	77	71
„ „ „ Tilburg ¹¹⁾	1	1162	817	137	208	84	75	68½
„ „ „ Zwolle ¹¹⁾	1	984	711	126	147	82	74	65½
Mijnindustrie Limburg (bovengr. arb.)	—	934566 ¹²⁾	216941 ¹²⁾	271170 ¹²⁾	446455 ¹²⁾	66	59	52
Metaalindustrie Hengelo	5	2331	1164	788	379	66	58	52
„ „ Dordrecht	9	1476	348	943	185	61	52	42

¹¹⁾ Onder gemiddeld uurinkomen wordt hier verstaan het gemiddeld uurloon per uitbetaald uur, vermeerderd met den gemiddelden kindertoeslag per uitbetaald uur en de gemiddelde overwerkverdiensten per gewerkt uur. De bijdrage

voor pensioen (8½ pCt. van het loon) is niet van het bedrag afgetrokken.

¹²⁾ Aantal diensten (van 8 uur) gedurende het tweede halfjaar 1925.

Wat het steendrukkersbedrijf betreft kunnen ook voor het 2de halfjaar 1925 de looncijfers van het 2de halfjaar 1924 worden aangehouden. Hetzelfde geldt voor het kleedingbedrijf te Amsterdam. Wij meenden echter beter te doen, deze cijfers niet in de tabellen te vermelden.

Evenals vorige keeren zijn ook thans weer de cijfers van de omvangrijkste bedrijfstakken vereenigd in een grafiek. Links is het uurinkomen der geschoolden, in het midden dat der geoefenden en rechts dat der ongeschoolden uitgezet. (In verband met de afmetingen vangt de grafiek met 40 ct. aan). Er is zoodoende een gemakkelijk overzicht verkregen van het loonpeil, terwijl de schuinte van de lijnen een maat is voor de verhouding van het uurinkomen der 3 vakgroepen. De niet in de grafiek opgenomen bedrijfstakken kunnen door hen, die zich daarvoor in het bijzonder interesseeren, gemakkelijk in de grafiek geteekend worden. Werkgeyers, die het uurinkomen van hunne onderneming willen vergelijken met het algemeene loonpeil, kunnen dit in de grafiek aangeven en dan de verbindingslijn bijv. met rooden inkt teekenen, zoodat zij in een oogopslag een indruk krijgen van de verhoudingen.

Ten slotte hebben wij uit de gegevens, die tot nog toe werden gepubliceerd, een overzicht opgesteld van de loonbeweging gedurende 1923 en 1924 en 1925. Wij hebben de cijfers, die door verschillende omstandigheden niet met de vroeger gepubliceerde vergelijkbaar waren, daarbij weggelaten. Daardoor werd op sommige plaatsen het overzicht niet geheel compleet, doch voor alles moet worden vermeden, dat uit de cijfers verkeerde conclusies getrokken zouden kunnen worden.

De invloed van de betrokken cijfers kan worden afgeleid uit de gegevens omtrent het aantal werklieden over het 2de halfjaar 1925 in de hier bovenstaande tabellen.

Plaats en bedrijfstak	Vakgroep	Uurinkomen in cts.					
		1ste halfj. 1923	2de halfj. 1923	1ste halfj. 1924	2de halfj. 1924	1ste halfj. 1925	2de halfj. 1925
Amsterdam. Bouwvakken ...	1	107	103	95	91	92	91 ⁵
	2	—	—	—	87	87	89
	3	96	95	88	85 ⁵	86	86
Kuipers- en Kistenmakers ..	1	80	78	80	81	80	81
	2	85	77	77	77	75	78
	3	78	73	73	77	75	76
Houtbedrijf	1	77	75	75	77	79	78
	2	71	70	70	71	72	72
	3	65	65	65	65	65	65
Brouwersbedrijf ..	1	—	—	—	88	88	87
	2	—	—	—	77	78 ⁵	77
	3	—	—	—	68	70	68
Havenbedrijf	1	—	—	—	—	—	—
	2	70	69	67 ⁵	68	70	70
	3	—	—	—	—	—	—
Metaalindustrie ..	1	76	75	72	71	72	74
	2	66	66	63	63	65	67
	3	57	58	55	55	55	57
Div. Fabr. m. bedr.	1	81	81	75	75	73	74
	2	66	67	66	66	68	68
	3	65	68	65	66	63	66
Rotterdam. Metaalindustrie ..	1	68	63	59	61	60	63
	2	62	58	54	55	56	61
	3	53	46	46	46	45	50
Houtbedrijf	1	—	73	—	71	70	73 ⁵
	2	—	69	70	65	67	67 ⁵
	3	—	59	59	58	61	64 ⁵
Div. Fabr. m. bedr.	1	—	70	71	70	68	71
	2	—	63	61	62	57	59
	3	—	58	56	54	50	52 ⁵
Brouwersbedrijf ..	1	—	—	—	89	88	89
	2	—	—	—	79	79	78 ⁵
	3	—	—	—	71	73	70 ⁵
Utrecht. Metaalindustrie ..	1	64	65	61	60	60	64
	2	55	55	53	52	53	55
	3	46	47	46	46	46	48

Houtbedrijf	1	—	68	61	61	62	61 ⁵
	2	—	66	59	56	54	57
	3	—	55	49	48	45	48
Chemische ind. ..	1	—	69	62	65	65	66
	2	—	65	60	64	61	61 ⁵
	3	—	56	54	54	54	54
Div. Fabr. m. bedr.	1	—	—	62	59	59	58 ⁵
	2	—	—	59	56	56	55
	3	—	—	50	49	48	48
Drankindustrie ..	1	—	69	72	69	69	70
	2	—	60	60	59	60	58 ⁵
	3	—	48	49	49	48	47
Haarlem.							
Centrale Werkpl.	1	100	94	87	88	89	89
	2	94	88	81	81	81	81
	3	86	80	75	75	75	75
Metaalindustrie ..	1	69	67	63	65	64	66
	2	62	60	57	59	57	59
	3	53	53	48	46	46	46
Trambedrijf	1	—	80	76 ⁵	75 ⁵	75	75
	2	—	72	68	67	67	66
	3	—	65	62	61 ⁵	61 ⁵	61
Bakkersbedrijf ..	1	—	85	83	79	77	75
	2	—	69	69	70	69	70
	3	—	—	—	—	—	—
Div. Fabr. m. bedr.	1	—	68	69	68	73	72
	2	—	55	56	62	62	58
	3	—	—	54	56	53	55
Zuivelbedrijf	1	—	—	67	66	66 ⁵	66
	2	63	62	63	63	63	59
	3	57	56	57	56 ⁵	58	56
Houtbedrijf	1	97	—	96	81	—	75
	2	80	—	70	65	—	73
	3	57	—	57	55	—	48
Dordrecht.							
Metaalindustrie ..	1	65	62	59	59	59	61
	2	55	54	52	52	52	52
	3	47	46	41	42	42	42
Hengelo.							
Metaalindustrie ..	1	68	68	64	63	64	66
	2	59	59	57	54	56	59
	3	51	52	51	49	50	52

* * *

In „Gemeentebestuur” van 30 November 1925 merkt de heer Mr. Dr. Van Zanten op, naar aanleiding van de discussie tusschen den heer Wibaut eenerzijds en Ir. Cd. F. Stork en mij anderzijds op de vergadering van de Ver. voor Staathuishoudkunde en Statistiek op 24 October 1925 over al of niet aftrek van de door de werklieden betaalde pensioenpremie bij vergelijking van de loonen van Overheid en Spoorwegen met die in de particuliere industrie, dat men eigenlijk de volgende gegevens zou moeten hebben om te kunnen vergelijken:

1. *Het contractloon*, het bedrag waarvoor de werkmán wordt aangenomen.

2. *Het weekinkomen*, het *geld*bedrag, dat de arbeider wekelijks ontvangt.

3. *De uurkosten*, het bedrag, dat een uur arbeid in totaal aan den werkgever kost.

Deze drie gegevens worden voor de gemeente Amsterdam opgemaakt en gepubliceerd.

1. Ik ben het eens met Dr. Van Zanten, dat het contractloon niet veel zegt, het kan van nut zijn bij het aannemen van werklieden, doch het loonsysteem is in de verschillende bedrijven door tarief- en coördwerk zoo verschillend, dat alleen wanneer het contractloon ook tegelijk het persoonlijk minimumloon aangeeft, de vermelding uit sociaal-economisch oogpunt van belang is.

2. Het weekinkomen is van belang om de koopkracht der arbeiders te leeren kennen. Ik blijf echter bij de reeds vroeger door den heer Triebels en mij neergeschréven bewering, dat 2 arbeiders, die beiden een weekinkomen hebben van f 30, doch daarvoor resp. 48 en 55 uur moeten werken, niet hetzelfde loon hebben. Ook al zou de eerste arbeider de hem overblijvende 7 uur niet als de te Amsterdam door den heer Weiss ten tooneele gevoerde buikspreker productief maken, geniet hij nog een aanmerkelijk voordeel,

dat ook door de arbeiders zelf wordt erkend. De strijd voor den achturedag zou anders niet te verklaren zijn. Voor een juiste loonsvergelijking moet men zich dan ook op het *gewerkte uur* baseeren.

3. De uurkosten, waaronder dus vallen alle kosten, die aan een uur arbeid als zoodanig verbonden zijn, zijn uiteraard voor de kostprijsberekening van essentieel belang. Zij kunnen voor een bepaalde onderneming, misschien zelfs voor een bepaalde groep van ondernemingen, uniform en voor vergelijking vatbaar worden vastgesteld; het lijkt mij echter onmogelijk dit zoodanig te doen, dat onderlinge vergelijking tusschen bedrijfstakken mogelijk is. Bovendien is deze onderlinge vergelijking tusschen de bedrijfstakken in dit verband ook niet van belang, omdat de verschillen in hoofdzaak voortvloeien uit den aard van het bedrijf en dus niet in direct verband met de arbeiders zelf staan.

Wat nu den aftrek van de door de werklieden zelf betaalde pensioenpremie betreft is onze meening bekend.

Wij laten alle bijvoorwaarden, ook al is de arbeider verplicht daarvoor een zeker deel van zijn loon te storten, buiten beschouwing, dus ook het pensioen. Doet men dit niet, dan zou men alle bijvoorwaarden naar hun waarde moeten afmeten. Aangezien echter de waarde, die zij voor de arbeiders hebben, zeer subjectief en individueel is, zou men een absoluut onjuist beeld van de werkelijkheid geven, wanneer men ze in rekening zou brengen voor de geldswaarde, die ze vertegenwoordigen. Men kan zich daaraan onttrekken door radicaal alle bijvoorwaarden achterwege te laten.

Voor de particuliere bedrijven onderling is dit niet van overwegend bezwaar, omdat de bijvoorwaarden daar niet zoo heel veel uiteenloopen en de neiging tot normalisatie zich steeds verder ontwikkelt. En wat de vergelijking van de particuliere bedrijven met de overheidsbedrijven en de spoorwegen betreft, draagt deze pensioenstorting er toe bij, de meerdere voordeelen in de laatstgenoemde bedrijven (rechtspositie, geen werkloosheid, langere vacantie, hogere ziekte-uitkeering, kosten der gemeente voor het pensioen boven het zelf betaalde bedrag) althans eenigszins te verminderen. Ook daarom moet m.i. de pensioenbijdrage niet afgetrokken worden en blijft het uurinkomen (ik heb eenige jaren geleden reeds betoogd, dat men beter van uurverdienste of uurbetaling o.i.d. zou kunnen spreken), dat is het bedrag dat valt onder het bepaalde sub 8 van de Rijksverzekeringsbank, gedeeld door het totaal aantal gewerkte uren (zonder de z.g. overpercenturen, die thans ook in de Metaalnijverheid buiten beschouwing blijven) m.i. de beste grondslag voor de vergelijking.

Haarlem, April 1926.

Ir. B. BÖLGER.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE TWEDE CHURCHILL-BEGROOTING.

Prof. Dr. T. E. Gregory te Londen schrijft ons:

Er is maar al te veel reden, om te veronderstellen, dat de gebeurtenissen in de industriële wereld, welke plaats vinden terwijl ik dit schrijf, geweldig zullen huishouden onder veel, wat door den Kanselier van de Schatkist werd gezegd, toen hij Maandag jl. zijn begrooting indiende. Het tweede Churchill-budget heeft dus een voorloopig karakter, dat de Kanselier zelf zich volkomen realiseerde; de slotwoorden van zijn rede waren inderdaad een ernstige waarschuwing omtrent hetgeen te gebeuren staat op belastinggebied, „indien in tegenstelling tot den natuurlijken wensch en hoop een langdurige verlamming der industrie ons zou verpletteren”.

De inkomsten en uitgaven van het afgelopen begrotingsjaar waren de volgende. De totale oorspronkelijk in de begrooting geraamde uitgaven beliepen £ 799½ millioen. Daarentegen werd een bedrag van

£ 826 miljoen uitgegeven. De geraamde ontvangsten bedroegen £ 801 miljoen, terwijl de werkelijke opbrengst £ 812 miljoen was. Meer uitgegeven dan geraamd werd dus £ 26½ miljoen, terwijl de meerdere inkomsten £ 11 miljoen beliepen. De rekening sluit derhalve met een tekort van ongeveer £ 15 miljoen. Het steenkolensubsidie heeft £ 19 miljoen gekost. Was er derhalve geen subsidie verleend, dan zou het jaar zijn afgesloten met het niet onbetekend overschot van ongeveer £ 5 miljoen. Dit is het eerste en helaas niet het laatste effect, dat de situatie in den steenkolenmijnbouw heeft op de nationale financiën.

Indien wij de voornaamste bronnen van inkomsten één voor één bezien, is het van belang op te merken, dat zij, met uitzondering van het recht op motorrijtuigen, beneden de ramingen der begrooting bleven: invoerrechten en accijnzen met £ 1.2 miljoen (een stijging in de invoerrechten werd meer dan gecompenseerd door een daling der accijnzen); de successierechten leverden £ 5.3 miljoen minder op, de inkomstenbelasting £ 2.6 miljoen, de „excess profits tax” £ 2 miljoen. Anderzijds bedroeg de opbrengst der zegelrechten £ 700.000 meer en die van den „supertax” niet minder dan £ 5.2 miljoen meer, terwijl de „corporation profits tax” de raming met £ 2.6 miljoen overtrof. Alles bijeengenomen waren de totale ontvangsten uit belastingen echter £ 2 miljoen beneden de raming. De extra-inkomsten waren derhalve het gevolg van het rijker vloeien van de middelen, welke niet tot de belastingen kunnen worden gerekend, in het bijzonder van de „diverse ontvangsten”, welke de raming met £ 9.2 miljoen overschreden. Deze omvatten den eersten termijn van de Italiaansche schuldafflossing van £ 2 miljoen en Deutsche herstelbetalingen ten bedrage van £ 10¼ miljoen. In herinnering zij gebracht, dat de ramingen, in zoverre zij op de inkomsten uit belastingen betrekking hebben, reeds rekening hielden met de verlaagde belastingtarieven; de opbrengstcijfers toonen m.a.w. aan, dat de directe belastingen niet zoo rijk stroomden als werd vermoed, met uitzondering van den supertax. De Kanselier vestigde derhalve terecht de aandacht van het Lagerhuis op de beteekenis dezer cijfers: „de ontvangst uit belastingen”, zeide hij, „onze hoofdbron, waarop wij moeten vertrouwen, heeft geen meevaller, geen onverwachte voordeelen opgeleverd”.

Alvorens over de nieuwe belastingen, welke de Kanselier voorstelt, te spreken, willen wij eerst iets over de uitgaven opmerken. De raming bedraagt £ 812½ miljoen, een stijging van bijna £ 13¼ miljoen bij het vorige jaar vergeleken, en £ 13 miljoen minder dan in werkelijkheid gedurende het laatste begrotingsjaar werd uitgegeven. Tot dit cijfer werd gekomen, doordat £ 4.4 miljoen minder werd gebracht op de oorlogs- en marinebegrooting, een verlaging van £ 1 miljoen in de kosten van den dienst der nationale schuld werd doorgevoerd en £ 700.000 minder werd uitgetrokken voor binnenlandsche koloniatie. Alle andere posten zijn verhoogd, het wegonfonds (waarover hieronder nader), uitkeeringen aan plaatselijke autoriteiten, uitkeeringen aan de schatkist van Noord-Ierland enz., met £ 3½ miljoen, terwijl de Luchtmacht, de „Civil Service” en de „Revenue Departments” te zamen £ 9.7 miljoen meer vereischen. Dit is geen zeer behaaglijke toestand, doch de Kanselier heeft erop gewezen, dat de uitgaven £ 19 miljoen „nieuwe lasten bevatten, voortvloeiende of uit de automatische toeneming der pensioenen en andere wettelijke lasten, of uit besluiten, welke in het afgelopen jaar door het Huis en de Regering zijn genomen”, d.w.z. posten als de kosten van het weduwenpensioen, het kruiser-programma, kosten van het onderwijs, het beetwortelsuikersubsidie, stalen huizen c.d. Ten einde de meerdere uitgaven tot £ 13 miljoen te beperken is het derhalve noodig geweest in andere richtingen te bezuinigen tot een bedrag van £ 6 miljoen, waarmede het door den

Kanselier het vorige jaar gestelde ideaal, een progressieve reductie in de kosten der staatsmachine van £ 10 miljoen per jaar, in zekere mate wordt genaderd.

Zouden geen nieuwe belastingen worden opgelegd, dan zouden de inkomsten dit jaar £ 8 miljoen minder dan de uitgaven bedragen en evenveel blijven beneden de opbrengst der belastingen gedurende het afgelopen jaar, als gevolg van de progressieve werking der verlagingen, welke bij de vorige begrooting zijn goedgekeurd. De nieuwe inkomsten zijn ten deele gevonden door methoden, die slechts éénmaal iets opleveren, ten deele door uitbreiding van bestaande, ten deele door nieuwe belastingen.

Door het inkorten van de credietperiode, welke de brouwers genieten voor het betalen van hun accijns, van drie tot twee maanden, maakt de Kanselier een niet terugkerende winst van £ 5½ miljoen. Hiertegenover moet worden gesteld, dat hij tot een overeenkomst met Zuid-Ierland is gekomen inzake de vermindering van dubbele belastingen, welke hem £ 200.000 zal kosten. Doch dit zijn kleinigheden. Van meer belang is het feit, dat, ofschoon er nog geen definitieve overeenkomst met Frankrijk is gesloten inzake de fundeering van de schuld, door de Fransche Regering aan de schatkist definitief een bedrag van £ 4 miljoen is beloofd, omdat dit eenige aanwijzing geeft, dat, hoe ook de toekomstige overeenkomst mag uitvallen, minder dan £ 4 miljoen per jaar bijna niet kan worden aangehouden.

Wij komen nu aan de nieuwe belastingen en de uitbreiding van de bestaande. Van dit gezichtspunt kan de begrooting moeilijk worden verwelkomd door vrijhandelaren. Om te beginnen worden de McKennarechten uitgebreid, doordat voortaan ook van motorrijtuigen voor bedrijfsdoeleinden en hun onderdeelen rechten zullen worden geboven. Vervolgens worden de Key-industries-duties voor een periode van tien jaren gecontinueerd en de heffing van optisch glas wordt tot 50 pCt. verhoogd, terwijl tezelfder tijd het recht wordt uitgestrekt tot de samenstellende deelen van optische en van wetenschappelijke instrumenten en tot verschillende chemische mengsels. Vervolgens zijn de Safeguarding-duties vermeerderd door het heffen van een recht van 16½ pCt. van pakpapier. Op dezen kant van het vraagstuk en de hiermede verbonden kwestie der stabilisatie van de Empire Preferences, hoop ik naderhand terug te komen. De gezamenlijke rechten worden verwacht gedurende dit jaar £ ¼ miljoen op te brengen en over een geheel jaar £ 1 miljoen. Hun beteekenis voor de begrooting is derhalve uiterst gering.

Voor de toekomst van veel meer belang is de nieuwe belasting op de weddenschappen. Deze doet zekere moreele en wettelijke vragen rijzen, zoowel als kwesties, die uitsluitend van technisch belang zijn. Onder de wet, zooals die thans in Engeland geldt, is het geoorloofd „om constanten” alleen bij wedrennen te wedden, doch het is overal geoorloofd „op crediet” te wedden. Het grootste deel der weddenschappen is derhalve „credit betting”. Wedden op den openbaren weg om constanten, wat de methode is, volgens welke de arbeidende klasse wedt, is verboden en de politie tracht dan ook hieraan een einde te maken, doch het is algemeen bekend, dat de wet op zeer groote schaal wordt ontdoken. De Kanselier stelt nu voor de wet te laten, zooals zij is en de belasting alleen te heffen van de wettige weddenschapsbureaux, door 5 pCt. van iedere geoorloofde weddenschap voor de schatkist op te eischen. Daar de belasting eerst op 1 November a.s. van kracht zal worden zal zij dit jaar slechts £ 1½ miljoen opbrengen, doch men hoopt het volgende jaar op deze wijze £ 6 miljoen te heffen. De meeningen zijn over deze belasting zeer verdeeld. De Kerkgenootschappen zijn ertegen in het geweer gekomen, terwijl zij, die in hun levensonderhoud voorzien in verband met het afsluiten van weddenschappen, haar natuurlijk aanvallen met het argument, dat zij onmogelijk kan worden geïnd. De argumenten, die ten

gunste der belasting worden aangevoerd zijn, dat de Staat reeds den alcohol belast, waarvan de maatschappelijke uitwerking waarschijnlijk even slecht is als die van het wedden, dat niemand de belasting behoeft te betalen, omdat niemand verplicht is te wedden en dat zij, indien zij werkelijk effectief is, iets bijdraagt tot vermindering van de aantrekkelijkheid van het wedden.

De tarieven van de inkomstenbelasting en den supertax blijven ongewijzigd, doch de belangrijke aankondiging wordt gedaan, dat, te beginnen met het a.s. begrotingsjaar, de belasting niet langer zal worden geheven van de gemiddelde winst der laatste drie jaren, doch van die van het laatste jaar. Deze afschaffing van het driejaarlijksche gemiddelde wordt altijd door de zakenwereld in perioden van depressie gevraagd, wanneer zij ten deele wordt belast op grond van de winsten in goede jaren, zoowel als van die in slechte. De wijziging werd ook aanbevolen door de Royal Commission on the Income Tax, en het voorstel is over het algemeen gunstig ontvangen, hoewel af te wachten blijft, of de zakenwereld er op den duur de voorkeur aan zal blijven geven. Vanuit het gezichtspunt der staatsinkomsten heeft de wijziging ongetwijfeld de uitwerking, de opbrengst der inkomstenbelasting veel schommelender te maken, hoewel de Kanselier verwacht, dat zij hem het volgende jaar, d.w.z. in 1927/28, meer zal opleveren dan hij zou hebben ontvangen op grondslag van het gemiddelde.

Ten slotte stelt de Kanselier voor, zoowel de heffing van motor- en stoomrijtuigen te verhoogen, als de verhouding tusschen het Wegenfonds en de schatkist te wijzigen. Onder de bestaande regeling wordt de opbrengst der heffing van motorrijtuigen gereserveerd voor het herstel en de uitbreiding van het wegensysteem van het land. De ontvangsten zijn echter zoo groot, dat het voor een berooide schatkist vanzelf spreekt, dat zij uit dit fonds gaat trekken, in het bijzonder waar dit op het oogenblik een tegoed heeft van £ 19 millioen. Hieruit wil de Kanselier £ 7 millioen nemen. Hij stelt verder voor, van de verhoogde rechten jaarlijks een derde van de rechten van particuliere automobielen en motorrijwielen, welk deel volgens hem het luxe en vermaak-aspect van het motorrijden vertegenwoordigt, te nemen en dit beteekeent voor 1926/27, dat het Wegenfonds inplaats van £ 21, £ 17½ millioen zal ontvangen, waardoor het dit jaar in het Wegenfonds te storten bedrag £ 2 millioen minder bedraagt dan in 1925/26.

Daar het subsidie aan de steenkolenmijnen tot gevolg heeft gehad, dat voor schuldaflossing £ 10 millioen minder is aangewend dan behoorde te worden, stelt de Kanselier voor, het Sinking Fund dit jaar met £ 60 millioen in plaats van met £ 50 millioen te doteeren. Zijn begroting ziet er dan ten slotte als volgt uit. De totale ontvangsten raamt hij op £ 824¼ millioen. Een verhooging van £ 10 millioen voor schuldaflossing en een verlaging der uitkeering aan het Wegenfonds met £ 2 millioen, brengen zijn totale uitgaven op £ 820 millioen. Zijn overschot wordt dus op £ 4 millioen geraamd.

Uit het voorgaande blijkt duidelijk, dat wij thans in het stadium zijn aangekomen, waarin de automatische verlaging van uitgaven, die voortvloeit uit lagere prijzen en het verdwijnen van de tot een enormen omvang gegroeide oorlogsdepartementen, een einde heeft genomen. Onder deze omstandigheden dient te worden gevraagd, of de soort belastingen, welke de Kanselier voorstelt, wel geschikt is, permanent een plaats te krijgen in het belastingstelsel. Welk antwoord op deze kwestie echter moge worden gegeven, het heeft er allen schijn van, dat de loopende gebeurtenissen de begroting reeds zullen doen verouderen; nog voor dat zij behoorlijk is besproken.

BOEKAANKONDIGING.

Het Departement van Arbeid, Nijverheid en Handel onder Minister Aalberse, 1918—1925, door Anth. Folmer, Mr. H. W. Groeneveld, F. K. J. Heringa, Mr. A. C. Josephus Jitta, Mr. A. M. Joekes, K. Th. G. Lange, Mr. L. Lietaert Peerbolte, Mr. A. L. Scholtens en Mr. J. Westhoff; Alphen aan den Rijn, Samsom, 1926.

Dat een scheidend bewindsman op deze wijze door zijn hoofdamttenaren wordt uitgeluid, in een royaal uitgegeven boek, waarin elk hunner verslag deed van het werk zijner afdeling en de secretaris-generaal de inleiding schreef, een boek dat voortaan meetel in de literatuur over onze sociale wetgeving zoowel om de merkwaardige periode van op- en neergang, die het beschrijft, als om de wijze, waarop het dit doet, — het is een wel zeer bijzondere gebeurtenis op onze boekenmarkt en in ons sociaal-politieke leven, en eene, die den afgetreden Minister en zijn getrouwen gelijkelijk eert.

Na mr. Scholtens' inleiding wordt de „arbeidersbescherming in engeren zin” door mr. Westhoff beschreven, de sociale verzekering door mr. Groeneveld, handel-nijverheid-scheepvaart door den heer Heringa, de volksgezondheid door mr. Lietaert Peerbolte, arbeidsmarkt - arbeidsbemiddeling - werkloosheidsbestrijding door den heer Folmer, de Hooge Raad van Arbeid door mr. Jitta, de internationale arbeidswetgeving door mr. Joekes, de financiën van het departement door den heer Lange. Elk van deze opstellen zou het waard zijn, afzonderlijk te worden gerefereerd. Eiertoe kan hier ter plaatse niet worden overgegaan. En om deze reden is het ook verkieselijk, af te zien van het maken van critische opmerkingen; het zou te moeilijk zijn, in dit bestek de verdeelende gerechtigheid jegens alle negen paladijnen voldoende te betrachten. Slechts deze algemeene opmerking zij veroorloofd, dat, wijl sommige onderwerpen onder het ressort van meer dan een der samenwerkende schrijvers vielen, een klapper op de behandelde onderwerpen niet van onpas ware geweest.

Het beeld van den departementalen arbeid, dat bij de lezing van dit boek voor ons oprijst, is aantrekkelijk en bemoedigend. Want men mag aannemen, dat dit jongste onzer ministerieele departementen uit dit oogpunt niet eenig is in zijn soort, al hebben in dit geval ongetwijfeld verhoudingen van persoonlijke aard, afhankelijk van het komen en gaan van wellicht maar enkele personen, een belangrijke en gelukkige rol gespeeld. Het departementale ambtenaarswerk staat in den roep van onzelfstandigheid. Dit kan niet anders. Maar is het werk in de „vrije” maatschappij voor 999 op de 1000 vrijer?

Mr. Jitta deelt een aardig staaltje mee (bl. 244): bij een stemming in den Hoogen Raad van Arbeid stemden alle ambtelijke leden tegen een wetsontwerp, waarin het standpunt van Minister Aalberse was neergelegd. Het is te vatten, dat ambtenaren, in hun persoonlijke overtuigingsuiting door hun chef vrijgelaten zoover dit maar even gaat, in dezen nog iets meer dan hun chef zijn gaan zien. Zij hadden dit hem niet duidelijker en hartelijker kunnen betuigen dan door deze hun collectieve demonstratie. v. B.

DE INKOMSTENBELASTING DER INLANDERS.¹⁾

Deze Leidse dissertatie, geschreven door een bestuursambtenaar in zijn verloftijd, ter volooing van zijn studie, heeft de deugden van het werk van een man, die de bestuurspraktijk in Indië heeft leren kennen en iets te zeggen had, en de zwakheden van

¹⁾ De inkomstenbelasting der inlanders en met hen gelijkgestelden in Ned. Oost-Indië, door R. J. W. Reys (Proefschrift). Martinus Nijhoff, 1925. Vereenvoudigde spelling.

het werk van iemand, die in beperkte tijd een wetenschappelijk boek moest schrijven. De deugden zijn echter groot genoeg om het werk waarde te geven en als een aanwinst te beschouwen voor de economische literatuur betreffende Indië.

In het eerste hoofdstuk worden de normen behandeld, waaraan een inkomstenbelasting, in een kolonie geheven van inlanders en met hen gelijkgestelden, moet voldoen. Hier en daar had het betoog sterker en, m.i., ook juister kunnen zijn. Waar de schrijver kritiek uitoefent op de mening van Taussig, dat in directe belastingen ook voor de mindere man een opvoedend element zou liggen, is die kritiek begrijpelijk als protest tegen de overdreven voorstellingen die men, ook in Indië, van die opvoedende kracht wel heeft gegeven. Maar de heer Reys gaat m.i. op zijn beurt te ver waar hij zich zo kras uitlaat: „Het bestaan van welk element ik volkomen ontken” (31). Het betalen van kleine sommen, direkt door de belastingplichtige aan de Staat, kan er zeker niet toe bijdragen dat die belastingplichtige *nu ineens* betere, diepere inzichten zou krijgen over de eisen van Staatsbestuur (31). Dat heeft ook niemand beweerd. Maar voor de krasse „volkomen ontkenning” van elk opvoedend element is meer nodig dan de argumentatio van de heer Reys. Deze ontkenning van dat element, in dit eerste hoofdstuk, vormt de voorbereiding van des schrijvers stelling nemen, in het vierde hoofdstuk, tegen het veelal aangevoerde argument voor directe belastingen in Indië, dat ze de Indonesiër tot werken dwingen. De vorm, waarin de schrijver deze opvatting van Lulofs, Frijling e.a. bestrijdt, is m.i. te kras en niet altijd in de juiste toon gehouden (116 e.v.). „Alsof dit middeltje, met de er aan verbonden onvermijdelijke willekeur en vexaties, ooit een ommekeer (!) in de Inlandsche maatschappij zou kunnen veroorzaken! Ooit die maatschappij van economisch-behoefteeloos (!) tot economisch-onverzadigbaar (!) zou kunnen maken!” (118). Bij mijn weten heeft nooit iemand zulke dingen beweerd. En deze wijze van argumenteren, die verschoonbaar is in een mondeling debat waar de partijen warm lopen, is m.i. ongeoorloofd in een wetenschappelijk geschrift.

De schrijver pleit in het eerste hoofdstuk voor een matige progressie, bij een Indiese inkomstenbelasting te betrachten. De argumenten acht ik niet gelukkig. Hij zegt dat de progressie berust op het principe van verminderende nuttigheid der inkomens(delen). Die verminderende nuttigheid is universeel, geldt over de gehele wereld, dus ook in koloniën. Geldt zij daar in dezelfde mate als elders? Neen, antwoordt de heer R., zij geldt daar (voor Europeanen) in mindere mate, omdat een kolonie zijn bewoners minder comfort, minder gemakken biedt, en vele behoeften er niet te bevredigen zijn. Ik geloof dat om die reden de waardecurve der verdere inkomensdelen juist sneller moet dalen. En het principe der verminderende nuttigheid in mindere mate werkzaam te achten voor de inlandse bevolking, is helemaal onhoudbaar. Geringe ontwikkeling harer behoeften, de sterkere werking der agiowet en het minder ontwikkelde ruilverkeer moeten tot de konklusie leiden, dat het principe juist in veel sterkere mate zich doet gelden.

De schrijver bepleit ook de noodzakelijkheid van een geringe progressie, omdat een land als Indië een grote behoefte heeft aan kapitaalvorming. Hier had niet mogen ontbreken een bespreking van de wegvloeiing van vele gemaakte winsten en vele bespaarde inkomensdelen. Gegeven die behoefte aan kapitaalvorming en het feit der wegvloeiing, dringt de vraag naar de wenselijkheid van sterke progressie zich van zelf op. Deze fouten en zwakke plaatsen in de theoretische grondslagen zijn van weinig invloed geweest op de kern van het werk. Die kern is te vinden in het tweede en derde hoofdstuk, over de huidige regeling der inkomstenbelasting en haar praktijk. In deze hoofdstukken, en vooral in het derde, staan uitste-

kende dingen. Reys' kritiek, die overtuigend betoogt, dat het niet mogelijk is de inkomstenbelasting behoorlijk te hanteren omdat het niet mogelijk is de inkomsten der grote massa van de inheemsen nauwkeurig te schatten (de wet eist schatting van de jaarlijkse inkomens tot op *f* 10 nauwkeurig!), Reys' kritiek heeft weer eens aangetoond, hoe voorzichtig men moet zijn met het geven van Westerse, moderne fraaiigheden aan de inlandse maatschappij. „Een Regering die zichzelf respecteert, zet zijn ambtenaren niet voor een taak, die niet naar behooren kan worden vervuld” (77). In deze zin culmineert de kritiek. Fijn is de opmerking over de „onzichtbare kosten” aan de inning der belasting verbonden: al het werk, door een geheel bestuurscorps daaraan elk jaar te besteden, ten koste van de eigenlijke bestuurswerkzaamheid; ondergraving van het vertrouwen, dat het bestuur nodig heeft; massale ontduiking door de bevolking en de demoraliserende invloed daarvan.

Minder overtuigend is weer het vierde en laatste hoofdstuk. De schrijver stelde zich — en dat was goed — tot taak hierin opbouwend werk te leveren en de vraag te beantwoorden, wat er voor de inkomstenbelasting in de plaats zou moeten komen, voorzover deze zou moeten verdwijnen. Hij komt nl. tot de eis, dat de inkomstenbelasting afgeschaft moet worden voor die onderlaag van de bevolking van Indië, die naar schatting een inkomen heeft van minder dan *f* 600 's jaars per man en niet om andere redenen (b.v. juiste kennis van de inkomsten van vaste koelies, beambten enz.) door een inkomstenbelasting, of iets dat daarop lijkt, behoorlijk te treffen is. (De tegenwoordige regeling begint te heffen bij een inkomen van *f* 120 's jaars). De heer R. noemt als vervangende belastingen: invoering van een hoofdgeld, opklimmend met enkele trappen, voor primitieve streken; krachtige uitbreiding van de landrente in alle streken der buitengewesten, waar de bevolking landbouw drijft op geregeld beplante velden; uitbreiding van de heffing van uitvoerrecht van alle inlandse produkten der buitengewesten, met vermindering van dubbele heffing; invoering van plaatselijke zakelijke belastingen op de kleinhandel en de vrije beroepen, waar mogelijk in de vorm van bedrijfslicenties.

Is, zo moet men vragen, de landrente een geschikte belasting, ook buiten Java, en ook voor streken, waar padikultuur niet hoofdzaak is? En zijn een differentieel hoofdgeld en bedrijfslicenties werkelijk te verkiezen boven een... *vereenvoudigde* en daardoor verbeterde inkomstenbelasting? En hiermede raken wij de kern der zaak. Bestond de inkomstenbelasting voor de grote massa der inheemse bevolking niet, bestond ook niet haar voorloopster de bedrijfsbelasting, men zou zich tienmaal moeten bedenken alvorens haar, onder de drang van schoonklinkende unifikatieleuzen, in te voeren. Maar nu zij eenmaal werkt, is het, meen ik, verstandiger naar verbetering te streven niet door invoering van nieuwe belastingen met al de nadelen daaraan verbonden, maar door het slechte van de bestaande regeling weg te snijden. (Herinner u Pierson en wat hij zegt over oude en nieuwe belastingen). Dat slechte schuilt m.i. hoofdzakelijk in de dwaze, bureaucratiese pedanterie van de inkomstenbelasting, die eist dat de jaarlijkse inkomsten van honderdduizenden inlanders tot op *f* 10 nauwkeurig geschat worden. Gesteld, dat in plaats daarvan de inkomens beneden *f* 600 's jaars verdeeld werden in drie groepen, b.v. van *f* 150—300; van *f* 300—450 en van *f* 450—600, en dat van elke groep een matig, rond bedrag geëist werd als belasting, — zou deze dissertatie dan geschreven zijn?

G. GONGGRIJP.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's-Gravenhage, 15 Maart 1926.

R. G. Hawtrey, The Trade Cycle; Prof. Dr. H. W. C. Bordewijk, Ricardo's pachtleer andermaal verdedigd; Dr. I. J. Brugmans, De beroepstelling van 1920.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, Januari 1926.

Dr. A. Weber, Kulturosoziologische Skizzen: Das alte Aegypten und Babylonien; Dr. E. Altschul, Konjunkturtheorie und Konjunkturstatistik. Ein Beitrag zur Charakteristik der empirisch-statistischen Strömungen in der amerikanischen nationalökonomie; Dr. H. Sultan, Zur Soziologie des modernen Parteiensystems; Dr. F. Heyer, Die Bekämpfung der Wohnungsnot in Großbritannien; Prof. Dr. Chr. J. Klumker, Der Unehelichenschutz im Deutschen Reich. Ein Beitrag zur Geschichte der Berufsvormundschaft und zur Neuregelung des Unehelichenrechts; Dr. R. Kay-senbrecht, Das russische Genossenschaftswesen.

The Economic Journal. — Londen, Maart 1926.

Prof. D. H. Macgregor, Family allowances; C. Dampier Whetham, The land and the nation; H. Belshaw, The profit cycle in agriculture; R. G. Hawtrey, The gold standard and the balance of payments; Prof. S. N. Procopovitch, The distribution of national income.

Journal des Économistes. — Parijs, 15 Januari 1926.

Yves-Guyot, L'encerclement bolchevik en Asie et en Afrique; H. Cox, Un plaidoyer en faveur de la liberté; P. Forsans, Une défense documentée du commerce; X., Le Solidarisme, c'est la spoliation; G. de Nouvion, Les comptes des chemins de fer de l'État en 1924; X., La question des prix; Fernand-Jacq, Le projet de réforme de la loi sur les brevets d'invention; X., Grande-Bretagne: situation et prévisions; X., Les États-Unis: situation et prévisions.

Idem. — Parijs, 15 Februari 1926.

Yves-Guyot, A propos du rapport de la Banque de France; Le rapport de la Banque de France; X., Les dettes interalliées; X., La dictature du prolétariat et la Conférence communiste de Bruxelles; E. Barbet, Contre les crises viticoles; N. Mondet, La compression de l'industrie de la houille blanche par l'État; G. de Nouvion, Les assurances sociales au Sénat; X., Les compensations en France, en Angleterre et aux États-Unis; Le Dall Louis, Les Terreneuvas; X., La répartition des capitaux; N. M., Les profits industriels dans la Grande-Bretagne; X., L'industrie houillère en Pologne; X., Le rendement des impôts en 1925.

The Journal of Political Economy. — Chicago, Februari 1926.

A. Hewes, The task of the English Coal Commission; S. F. Rigg, The Chicago Teamsters Unions; H. R. Trumbower, Railroad abandonments and additions; H. A. Wooster, Manufacturer and artisan, 1790—1840; L. M. Powell, Typothetae experiments with cost work; S. H. Stichter, „The worker in modern economic society”.

Zeitschrift für Volkswirtschaft und Sozialpolitik. — Weenen, Leipzig, Bnd. V, Heft 4—6.

Dr. E. Lukas, Wirtschaftspolitik und natürliche Relation zwischen Innen- und Aussenwert des Geldes; Dr. F. A. Hayek, Die Währungspolitik der Vereinigten Staaten seit der Überwindung der Krise von 1920; Dr. Louise Sommer, Abbé Galiani und das physiokratische System; Dr. G. H. Bousquet, Vilfredo Pareto, seine Bedeutung für die österreichische Schule; Dr. H. A. Münster, Görres' Ansichten über die öffentliche Meinung; W. Breisky, Der statistische Hochschulunterricht bei uns und auswärts.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Februari 1926.

M. Moine, Le développement de l'organisation antituberculeuse en France.

Idem. — Parijs, Maart 1926.

W. Methorst, Méthodes à suivre pour la préparation des statistiques des stocks; Yves-Guyot, Prévisions relatives aux paiements en nature des réparations et des dettes interalliées.

De Naamlooze Vennootschap. — Roermond, 15 Januari 1926.

Mrs. van Nicrop en Baak's Naamlooze Vennootschappen; P. J. A. Adriani, De zetel der Naamlooze Vennootschap; Mr. D. J. Sannes, De overzichtelijkheid van de balans eener moedermaatschappij. II; Mr. J. W. Wynaendts, De „Société à responsabilité limitée” in de praktijk; M. J. Smeets, Het „begrooten” van een tantième volgens art. 14 Inkomstenbelasting; L. Roemer Valk, Rekening en Verantwoording der N.V.; J. J. M. H. Nijst, Nog eenige opmerkingen aangaande het wetsontwerp op de Naamlooze Vennootschappen; Mr. W. R. Emmen Riedel, Beroepsinstanties in het Belastingrecht; Mr. H. Schaapveld, Wat kan men uit statutenwijzigingen leeren?

Idem. — Roermond, 15 Maart 1926.

Drs. H. Kaag, De Koninklijke en hare Dochtermaatschappijen. Het conflict in de V.O.C.; Prof. Mr. E. J. J. v. d. Heyden, Het wetsontwerp Nelissen-Heemskerck. X (slot); Mr. G. Russel, Het verloren gaan van fiscale stukken tot schade der contribuabelen; J. v. d. Meulen, Prospecti en hun inhoud; Drs. P. J. Groot, De afschrijving op Goodwill; Mr. H. Schaapveld, Zijn de bezwaren tegen de oligarchische clausule te ondervangen?

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Januari 1926.

Prof. Dr. H. Blink, Bij den aanvang van een nieuw economisch tijdperk; Prof. Mr. H. W. Methorst, Internationale statistiek; Dr. R. Broersma, Bevolkingsrubberteelt in Ned.-Indië; A. Hallema, Noord-Brabant in cijfers. Een proeve van Brabantsche gemeentestatistiek over de laatst verlopen halve eeuw, op historisch-economische basis; Prof. Dr. H. Blink, Is Celebes een land voor Europeesche culturen?

Idem. — 's-Gravenhage, 15 Februari 1926.

C. Wiskerke, Svalbard: Spitsbergen en het Berenciland; R. Schuiling, De jongste doorbraken onzer rivierdijken; F. B. Löhvis, De waarde van de Nederlandsche bodemproductie in 1923; H. van Velthoven, Noord-Brabant: 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Tilburg. Eenige kanttekeningen; Prof. Dr. H. Blink, Conjunctuur-onderzoek en een economisch-geografisch centraal-bureau; Dr. E. Morpurgo, De economische ontwikkeling van Italië.

Idem. — 's-Gravenhage, 15 Maart 1926.

K. Wiersma, De ontwikkeling en de beteekenis van den intensieven tuinbouw in Nederland; H. Zonder-van, Vijgenteelt en vijgenhandel; E. L. K. Schmuiling, Een en ander over de luchtvaart in Oost-Europa, Azië en Australië, thans en in de naaste toekomst; H. Tiesing, De bodem van Drente en zijn bewerking.

De Indische Gids. — Amsterdam, 1 Maart 1926.

H. Ch. G. J. v. d. Mandere, Het proëfstation voor de Java-suikerindustrie te Pasoeroean; B. M. Goslings, Het ontstaan van de Javaansche wajang; Mr. S. Cohen Fzn., De Indische gemeente in provinciaal verband.

The American Journal of International Law. — Concord, N.H., Januari 1926.

M. O. Hudson, The fourth year of the Court of International Justice; H. M. Wriston, American participation in international conferences; H. S. Quigley, Extraterritoriality in China; E. M. Borchard, Opinions of the Mixed Claims Commission, United States and Germany; I. Stewart, American treaty provisions relating to consular privileges and immunities.

MAANDCIJFERS.
RIJKSPPOSTSPAARBANK.

MAART	1924	1925	1926
Inlagen	f 9.774.158	f 9.592.267	f 9.686.746
Terugbetalingen ...	„ 11.347.176	„ 10.751.581	„ 10.965.246
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 298.558.783	„ 307.636.889	„ 306.285.406
Nom. bedr. der uitst. staatschuldboekjes op ultimo	„ 45.222.650	„ 43.230.300	„ 42.156.400
Spaarbankboekjes: Aantal nieuw uitgegeven	9.363	10.492	10.220
Aantal geheel afbetaald	7.834	8.212	7.915
Aantal in omloop op ultimo	1.958.079	1.973.242	1.991.729

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Maart 1926		Maart 1925	
	In miljoenen	Aantal	In miljoenen	Aantal
Giro's (eenzijdige vermelding)				
Girobetalingen aan gemeentestellingen	f 205,8	16.448	f 11,6	19.704
Girobetalingen aan particulieren	„ 20,8	72.349	„ 19,6	58.771
<i>Geldomzet.</i>				
Ontvangsten	„ 5,5	7.271	„ 5,3	7.115
Betalingen	„ 7,3	28.486	„ 6,6	25.204
Part.rekeninghouders waarvan rekeningh. welke gelden voor 1 jaar vast hebben gedeponeerd	„ 18,8 ¹⁾	26.562 ²⁾	„ 20,1 ¹⁾	24.134 ²⁾
	„ 8,9	2.887 ²⁾	„ 8,1	2.569 ²⁾

1) Gemiddeld saldo te goed. 2) Einde der maand.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.
(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Februari 1926	Jan./Feb. 1926	Jan./Feb. 1925
Netto productie in tonnen..	615.748	1.276.874	1.063.287
waarvan kolenslik	23.511	53.162	44.978
Aantal normale werkdagen ..	23	48	49

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

	Februari 1926	Jan./Feb. 1926	Jan./Feb. 1925
Netto-productie in tonnen..	15.242	32.893	37.174
Aantal normale werkdagen	22	45	50

III. Zoutmijnen.
(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Februari 1926	Jan./Feb. 1926	Jan./Feb. 1925
Afgeleverd:			
Geraff. zout	2.156	4.761	4.964,65
Industriezout	18	64,5	73,5
Afvalzout	51	101	206,5
Aantal normale werkdagen	24	48	50

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Maart 1926	{ 8.547 ¹⁾ 22.661 ²⁾	134	99
1 Maart 1925	{ 8.254 ¹⁾ 22.061 ²⁾	157	90

1) bovengronds. 2) ondergronds.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden guldens).

	Maart 1926		Maart 1925	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o ..	115.309	—	107.513	—
Bijschrijvingen ..	1.152.357	413.001	839.551	324.709
waarvan				
Stortingen	488.226	91.803	385.593	63.896
Gegireerd	664.131	321.198	—	261.107
uit and. hoofde ..	—	—	—	—
Afschrijvingen ..	760.207	408.271	539.183	298.944
waarvan				
Chèques	154.133	87.041	96.473	37.419
Gegireerd	585.486	321.198	—	261.107
uit and. hoofde ..	20.588	32	—	—
-Gezamenlijk tegoed op ult ^o ..	—	107.499	—	262.165
Bedrag ter beglegging ¹⁾	—	84.858	—	64.302

¹⁾ Hiervoor komt uitsluitend in aanmerking het saldo-tegoed der particuliere rekeningen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

	1926				1925	1924	1914
	1 Mei	26 April-1 Mei	19-24 April	12-17 April			
<i>Amsterdam</i>							
Partic. disc.	2	2 ¹⁵ / ₁₆ -3 ¹ / ₄	2 ³ / ₄ -1 ¹⁵ / ₁₆	2 ³ / ₄ -1 ¹⁵ / ₁₆	3 ³ / ₈ -7 ¹ / ₁₆	4 ³ / ₄ -5	3 ¹ / ₈ -3 ¹ / ₁₆
Prolong.	3	3-1 ¹ / ₂	2 ¹ / ₄ -3	2 ¹ / ₂ -3	3-1 ¹ / ₄	4 ¹ / ₂ -5 ¹ / ₄	2 ¹ / ₄ -3 ¹ / ₄
<i>Londen</i>							
Daggeld ..	4	3 ³ / ₄ -4 ³ / ₄	3 ¹ / ₂ -3 ³ / ₄	3-4 ¹ / ₂	3 ¹ / ₂ -4 ³ / ₄	1-2 ³ / ₄	1 ³ / ₄ -2
Partic. disc.	4 ¹ / ₄ -5 ¹ / ₁₆	4 ¹ / ₄ -5 ¹ / ₁₆	4 ¹ / ₄ -3 ³ / ₈	4 ³ / ₈	4 ¹ / ₄ -1 ¹ / ₂	3-1 ¹ / ₈	2 ¹ / ₄ -3 ¹ / ₄
<i>Berlijn</i>							
Daggeld ..	5-6 ¹ / ₂	3-6 ¹ / ₂	3-5	3-5 ¹ / ₂	—	—	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	4 ³ / ₄	4 ³ / ₄	4 ³ / ₄	4 ⁷ / ₈ -5	8	—	—
56-90 d...	4 ³ / ₄	4 ³ / ₄	4 ³ / ₄	4 ⁷ / ₈ -5	8	—	2 ¹ / ₈ -1 ¹ / ₂
Waren-wchsel.	5 ¹ / ₄ -3 ¹ / ₄	5 ¹ / ₄ -3 ¹ / ₄	5 ¹ / ₂ -3 ¹ / ₄	5 ³ / ₄ -6	—	—	—
<i>New York</i> ¹⁾							
Call money	4 ¹ / ₂ -3 ³ / ₄	3-4 ³ / ₄	3-4 ¹ / ₄	4-5 ³ / ₄	3 ¹ / ₂ -4 ¹ / ₄	3 ¹ / ₂ -4 ³ / ₄	1 ³ / ₄ -2 ¹ / ₂
Partic. disc.	3 ¹ / ₄	3 ¹ / ₄	3 ¹ / ₄ -5 ¹ / ₈	3 ³ / ₈	3 ¹ / ₄	—	—

¹⁾ Call money-koers v. 30 April en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York **)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia *)
27 April 1926	2.48 ¹³ / ₁₆	12.09 ⁷ / ₈	59.23	8.29	8.97	100 ¹ / ₈
28 „ 1926	2.48 ³ / ₄	12.09 ³ / ₈	59.22	8.21	8.84	100 ¹ / ₈
29 „ 1926	2.48 ¹¹ / ₁₆	12.09 ¹ / ₂	59.21 ¹ / ₂	8.18	8.64	100 ¹ / ₈
30 „ 1926	2.48 ⁵ / ₈	12.09 ⁵ / ₈	59.19	8.18	8.41	100 ¹ / ₈
1 Mei 1926	—	12.09 ³ / ₈	59.20	8.21	8.45	100 ¹ / ₈
3 „ 1926	2.48 ¹³ / ₁₆	12.09	59.24	8.18	8.24	100 ¹ / ₈
Laagste d.w. ¹⁾	2.48 ¹ / ₂	12.08	59.18	8.10	8.14	100
Hoogste d.w. ¹⁾	2.49	12.10 ⁵ / ₈	59.27	8.33	9.03	100 ³ / ₈
26 April 1926	2.48 ¹³ / ₁₆	12.10 ⁵ / ₈	59.27	8.33	8.94	100 ¹ / ₈
19 „ 1926	2.49 ⁵ / ₈	12.12 ¹ / ₂	59.38	8.40	9.23	100 ¹ / ₈
Muntpariteit	2.48 ³ / ₄	12.10	59.26	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
¹⁾ Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan **)	Madrid **)
27 April 1926	48.10	35.17 ³ / ₈	7.38	0.95	9.99 ¹ / ₂	35.99
28 „ 1926	48.11	35.20	7.38	0.95	9.98 ¹ / ₂	36.05
29 „ 1926	48.09	35.15	7.38	0.95	9.98	35.92 ¹ / ₂
30 „ 1926	48.08	35.15	7.38	0.95	9.98	35.92 ¹ / ₂
1 Mei 1926	48.09	35.15	7.38	0.95	—	—
3 „ 1926	48.15	35.15	7.38	0.94	9.98	35.87 ¹ / ₂
Laagste d.w. ¹⁾	48.05	35.10	7.36	0.90	9.94	35.82
Hoogste d.w. ¹⁾	48.16	35.20	7.40	1.—	10.02	36.15
26 April 1926	48.10	35.20	7.38	0.95	10.01	35.90
19 „ 1926	48.14	35.20	7.38	1.—	10.02	36.05
Muntpariteit	48.—	35.—	50.41	48.—	48.—	48.—

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
¹⁾ Particuliere opgave.

Data	Stockholm*)	Kopenhagen*)	Oslo*)	Hel-sing-fors ¹⁾	Buenos-Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
27 April 1926	66.67½	65.20	53.80	6.28	100¼	2.49¼
28 „ 1926	66.65	65.10	53.97½	6.27	100	2.49
29 „ 1926	66.65	65.15	53.65	6.27½	99¾	2.49
30 „ 1926	66.65	65.10	54.10	6.26	99⅞	2.49
1 Mei 1926	66.65	65.10	54.—	6.29	99¾	2.49
3 „ 1926	66.60	65.10	54.40	6.27	100	2.48¾
Laagste d.w. ¹⁾	66.55	65.—	53.60	6.25	99¾	2.48¾
Hoogste d.w. ¹⁾	66.67½	65.20	54.45	6.30	100½	2.49½
26 April 1926	66.70	65.20	53.80	6.27½	100¾	2.49¼
19 „ 1926	66.80	65.30	54.72½	6.27½	99¾	2.49¾
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	105	2.48⅞

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

Laatstbekende noteringen te Amsterdam en Rotterdam op 1 Mei 1926 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank-dis-conto
<i>Europa.</i>				
Londen *)	£	12.10½	12.09	5
Berlijn *)	100 Mark	59.26½	59.24	7
Parijs *)	100 Franc	48.—	8.18	6
Brussel *)	100 „	48.—	8.24	7
Zürich *)	100 „	48.—	48.15	3½
Praag	100 Kronen	50.41 ¹⁾	7.38	6
Weenen *)	100 Schilling	35.—	35.15	7½
Boedapest	Mill. Kronen	50.41 ¹⁾	34.85	7
Boekarest	100 Lei	48.—	0.93	6
Sofia	100 Leva	48.—	1.81	7
Belgrado	100 Dinar	48.—	4.37½	6
Stamboel	Turksch £	10.93	1.30	
Athene	100 Drachme	48.—	3.07	10
Milaan **)	100 Lira	48.—	9.99	7
Madrid **)	100 Peseta	48.—	35.90	5
Lissabon	Escudo	2.68½	0.12½	9
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	65.10	5½
Oslo *)	100 „	66.67	54.—	5½
Stockholm *)	100 „	66.67	66.65	4½
Reickjavik	100 IJsl. Kr.	66.67	55.—	
Warschau	100 Zloty	48.—	0.25	
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.50	
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	17.7	8
Reval (Estland)	100 Estl. Mk.	0.66½	0.66	
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26	6.26	7½
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.80	
Danzig	100 Gulden	48.40	47.95	9
<i>Amerika.</i>				
New-York **)	\$	2.4875	2.48½	4
Montreal	Canad. \$	2.4875	2.48½	
Mexico	Mex. Dollar	1.05682	1.00	
Buenos Aires	Peso (papier)	0.97	0.89½	
La Paz (Bolivia)	Boliviano	0.80753	0.35½	
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.90802	0.30½	
Valparaiso	Peso (papier)	2.42	2.45½	
Bogota (Columbia)	Peso	1.21	0.53	
Quito (Ecuador)	Sucre	12.10½	8.42	
Lima (Peru)	Per. £	2.5725	2.56	
Montevideo (Urug.)	Peso	0.4795	0.47½	
Caracas (Venezuela)	Bolivar	1.—	0.99½	
Paramaribo	Gulden	1.—	1.01½	
Willemstad (Curag.)	Colon	0.6220	0.62	
San José (C. Rica)	Peso	0.0415	0.0415	
Guatemala	Cordoba	2.48½	2.52	
Managua (Nicarag.)	Colon	1.2440	1.24	
San Salvador (Salv.)	Rupee	0.807	0.90	6
Calcutta	Gulden I.C.	1.—	1.00½	4½
Batavia	Yen	1.24	1.17½	7.3
Kobe	Dollar	1.38	1.76	
Hong Kong	Tael	1.4125	1.41	
Shanghai	Phil. Peso	1.214	1.22½	
Singapore	Tical	0.914	1.13½	
Manilla	Kran	12.10½	12.06	5½—6
Bangkok	Egypt. £	12.42	12.40	
Bangkok				
Teheran (Perzië)				
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad				
Alexandrië				
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney en Brisbane				
Nieuw Zeeland				

1) Pariteit der voorm. Oostn. Kroon. 2) Goudpeso. 3) Milreis Goud. *) Not. te Amsterdam. **) Id. te Rotterdam. Overige not. part. opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p.100 fr.)	Berlijn (\$ p.100 Mk.)	Amsterdam (\$ p.100 gld.)
27 April 1926	4,86⅞	3,34	23,80	40,21
28 „ 1926	4,867/16	3,28½	23,80	40,23
29 „ 1926	4,86½	3,30½	23,80	40,21
30 „ 1926	4,86⅞	3,31	23,80	40,21½
1 Mei 1926	4,863/16	3,29½	23,80	40,18
3 „ 1926	4,85¾	3,28	23,80	40,18
4 Mei 1925	4,85⅞	5,24	23,80	40,17
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81½	403/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	17 Apr. 1926	24 Apr. 1926	26 April ¹⁾ Laagste	1 Mei ²⁾ Hoogste	1 Mei 1926
Alexandrië	Piast. p. £	97½	97½	977/16	979/16	97¾
Athene	Dr. p. £	382½	391	383	396	394
Bangkok	Sh. p. tical	1/10½	1/10½	1/10½	1/10½	1/10½
Budapest	Pen. p. £	27.85	27.80	27.70	27.90	27.80
B. Aires ¹⁾	d. p. \$	441/16	457/16	445/8	457/8	457/16
Calcutta	Sh. p. rup.	1/529/32	1/555/64	1/527/32	1/527/32	1/557/64
Constantin	Piast. p. £	980	925 3/4	920	950	915
Hongkong	Sh. p. \$	2/225/32	2/219/32	2/23/8	2/37/16	2/231/32
Kobe	Sh. p. yen	1/113/8	1/111/8	1/111/8	1/113/8	1/113/8
Lissabon ¹⁾	d. per Esc.	217/32	217/32	223/64	225/64	217/32
Mexico	d. per \$	24	24	23	25	24
Montevideo ¹⁾	d. per \$	507/8	51	50½	51¼	507/8
Montreal	\$ per £	4.857/8	4.857/8	4.85½	4.86½	4.867/8
R.d. Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	627/32	7	7	7 1/8	7 1/8
Shanghai	Sh. p. tael	2/101/8	2/101/8	2/10½	2/117/8	2/113/8
Singapore	id. p. \$	2/31/16	2/31/16	2/37/8	2/41/22	2/315/16
Valparaiso ²⁾	\$ p. £	39.50	39.80	39.70	39.80	39.80
Warschau	Zl. p. £	40 ³⁾	48 ⁴⁾	50 ³⁾	50 ³⁾	50 ³⁾

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg. 3) Laten. 4) Bieden.

ZILVERPRIJS Londen¹⁾ N.York²⁾

26 April 1926	29¼	64¼	26 April 1926	84/11½
27 „ 1926	29½	637/8	27 „ 1926	84/11
28 „ 1926	299/16	64	28 „ 1926	84/11½
29 „ 1926	29¾	643/8	29 „ 1926	84/11½
30 „ 1926	2915/16	645/8	30 „ 1926	84/11½
1 Mei 1926	30	64¾	1 Mei 1926	—
2 Mei 1925	317/16	675/8	1 Mei 1925	84/11½
20 Juli 1914	2415/16	541/8	20 Juli 1914	84/10

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS. De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	23 April 1926	30 April 1926
Saldo bij de Nederlandsche Bank	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 844.750,50	f —
Voorschot op ult. Mrt. 1926 aan de gemeenten op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting	„ 52.861.933,88	„ 52.861.933,88
Voorschotten aan de koloniën	„ 12.897.805,48	„ 12.428.007,18
Voorschotten aan het buitenland	„ 205.203.194,39	„ 205.381.674,17
Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	„ 3.000.000,—	„ 5.200.000,—
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	„ 33.166.028,40	„ 33.897.911,47
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. ²⁾	—	—
Id. op andere Staatsbedrijven ²⁾	„ 3.568.348,03	„ 3.748.348,03
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank	f 7.498.822,65	f 10.952.929,52
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	„ 133.127.000,—	„ 133.127.000,—
Schatkistpromessen in omloop	„ 74.150.000,—	„ 74.150.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank	„ —	„ 14.760.589,50
Zilverbons in omloop	„ 15.269.479,—	„ 3.150.763,21
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten ²⁾	„ —	„ —
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfond ²⁾	„ 12.565.224,59	„ 10.622.887,41
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ²⁾	„ 72.245.730,67	„ 67.157.896,97
Id. aan andere Staatsbedrijven ²⁾	„ 135.000,—	„ 110.000,—
Id. aan diverse instellingen ²⁾	„ 2.433.913,59	„ 2.432.213,04

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927. 2) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD. De Minister van Koloniën maakt bekend:

	24 April 1926	1 Mei 1926
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	f 1.786.000,—	f 1.329.000,—
Indische Schatkistprom. in omloop	„ 25.300.000,—	„ 29.100.000,—
Ander Schatkistpapier	„ 350.000,—	„ 350.000,—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	„ 5.627.000,—	„ 4.133.000,—
Muntbiljetten in omloop	„ 32.935.000,—	„ 32.065.000,—
Ten voordeele van Ned.-Indië geboekte beleggingsgelden van het Ned.-Ind. muntfonds	„ 4.535.000,—	„ 4.535.000,—
Idem van de Ned.-Ind. Postspaarbank	„ 860.000,—	„ 841.000,—
Totaal	f 70.853.000,—	f 72.353.000,—
In 's lands kassen aanwezig	—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 3 Mei 1926.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f	36.024.988,03	
	Bijbnk. "	14.557.229,74	
	Ag.sch. "	23.536.051,21	f 74.118.268,98
Papier o. h. Buitenl. in disconto.			—
Idem eigen portef.	f	184.028.728,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.			184.028.728,—
Beleeningen			
incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f	80.039.121,54	
	Bijbnk. "	12.625.768,03	
	Ag.sch. "	80.172.567,18	
	f	172.837.456,75	
Op Effecten	f	170.383.810,55	
Op Goederen en Spec.		2.453.646,20	172.837.456,75
Voorschotten a. h. Rijk			8.724.537,22
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f	55.703.025,—	
Muntmat., Goud		372.209.998,78	
	f	427.913.023,78	
Munt, Zilver, enz.		25.810.094,21	
Muntmat., Zilver		—	453.723.117,99
Effecten			
Belegging Res.fonds. f		6.341.559,17	
id. van 1/8 v. h. kapit.		3.955.508,87	10.297.068,04
Gebouwen en Meub. der Bank			5.171.000,—
Diverse rekeningen			64.452.050,10
	f	973.352.227,08	

Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds		6.483.597,96	
Bijzondere reserve		12.000.000,—	
Bankbiljetten in omloop		887.517.675,—	
Bankassignatiën in omloop		2.670.621,41	
Rek.-Cour. { Het Rijk f		—	
saldo's: { Anderen " 23.439.666,72			23.439.666,72
Diverse rekeningen			21.241.265,99
	f	973.352.227,08	
Beschikbaar metaalsaldo	f	270.423.367,42	
Op de basis van 1/8 metaaldekking		87.697.894,79	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.			1.352.116.835,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
3 Mei '26	55.703	372.210	887.518	26.110	270.423	50
26 Apr. '26	56.027	372.172	817.162	40.669	282.255	53
19 " '26	56.179	372.172	818.435	36.570	282.513	53
12 " '26	56.376	372.172	830.887	28.896	281.563	53
6 " '26	56.588	372.359	849.766	31.636	277.280	51
29 Mrt. '26	56.910	372.274	821.005	35.633	283.222	53
4 Mei '25	56.284	423.189	946.394	29.081	304.793	51
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²⁾
3 Mei 1926	74.118	—	172.837	184.029	64.452
26 Apr. 1926	68.226	—	138.425	183.764	48.126
19 " 1926	74.251	6.000	131.790	183.425	47.288
12 " 1926	77.411	7.000	129.079	177.068	52.467
6 " 1926	85.321	15.000	146.102	176.941	52.988
29 Mrt. 1926	71.680	2.000 ³⁾	137.200	176.795	43.972
4 Mei 1925	103.404	6.000	179.541	152.449	70.200
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 1/8 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa. ³⁾ per 23 Maart.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
13 Mrt. 1926..	1.001	1.611	542	950	350
6 " 1926..	1.005	1.692	622	944	239
27 Febr. 1926..	1.005	1.757	622	935	325
20 " 1926..	1.005	1.614	768	937	461
13 " 1925..	1.005	1.609	653	933	322
14 Mrt. 1925..	1.052	1.527	872	1.025	316
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
24 Apr. 1926	239.250		333.500	48.500	162.850
17 " 1926	239.500		336.500	48.500	162.500
10 " 1926	241.500		335.500	48.000	164.800
3 Apr. 1926	201.860	40.184	331.039	54.393	165.609
27 Mrt. 1926	201.960	39.920	328.218	55.945	165.642
20 " 1926	202.100	39.603	330.420	56.182	164.947
13 " 1926	201.894	39.546	335.136	54.563	164.103
25 Apr. 1925	133.505	50.567	276.499	49.453	119.714
26 " 1924	153.903	65.187	256.671	89.211	150.657
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
24 Apr. 1926	96.750			***	63
17 " 1926	102.150			***	62
10 " 1926	103.740			***	63
3 Apr. 1926	9.141	19.951	41.892	77.729	63
27 Mrt. 1926	9.005	20.032	42.076	75.664	63
20 " 1926	8.679	19.536	42.744	77.547	63
13 " 1926	8.710	19.323	42.916	83.049	62
25 Apr. 1925	20.464	18.152	40.605	63.979	56
26 " 1924	35.231	16.494	54.352	15.431	63
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 1/8 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
28 April 1926	146.372	141.097	294.473	56.250	243.681
21 " 1926	146.410	140.161	293.375	56.250	242.723
14 " 1926	146.491	140.717	295.314	56.250	244.921
7 " 1926	146.655	141.892	297.726	56.250	247.680
31 Maart 1926	146.769	142.762	295.337	56.250	244.585
24 " 1926	146.843	141.617	286.302	56.250	235.321
29 April 1925	155.742	148.387	289.848	53.950	240.973
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
28 Apr. '26	39.495	67.822	18.925	95.657	25.025	21 1/8
21 " '26	39.270	68.031	13.369	103.196	25.998	22 3/8
14 " '26	40.210	66.577	10.964	103.619	25.524	22 1/4
7 " '26	45.140	68.205	13.176	106.972	24.513	20 3/8
31 Mrt. '26	37.015	86.570	35.441	93.607	23.757	18 3/8
24 " '26	43.585	72.521	14.406	108.373	24.975	20 1/8
29 April '25	36.852	76.245	17.048	105.481	27.105	22 1/8
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Buit. gew. voorsch. afd. Staat	Schatkistbil-jetten ¹⁾	Wissels
29 Apr. '26	5.548	1.864	334	575	35.150	5.307	4.190
22 " '26	5.548	1.864	333	573	35.300	5.306	3.399
15 " '26	5.548	1.864	332	571	35.650	5.303	3.482
8 " '26	5.548	1.864	332	573	36.250	5.301	3.344
1 " '26	5.548	1.864	332	570	36.250	5.292	4.174
30 Apr. '25	5.546	1.864	317	583	23.250	4.980	5.959
23 Juli '14	4.104	—	640	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitenl.	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Rekg. Courant Staat
29 Apr. '26	13	1	2.413	52.208	2.791	36
22 " '26	13	1	2.460	52.014	2.646	45
15 " '26	12	1	2.479	52.443	2.687	11
8 " '26	13	1	2.538	52.851	2.822	4
1 " '26	11	2	2.418	52.127	3.039	6
30 Apr. '25	20	6	3.020	43.050	2.077	28
23 Juli '14	8	—	769	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staat a. buitenl. regeringen.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-ent. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Anderen wissels en cheques	Beleeningen
23 April 1926	1.491,4	260,4	256,4	1.161,1	7,6
15 " 1926	1.491,2	260,4	278,4	1.227,9	8,4
7 " 1926	1.491,1	262,6	481,4	1.127,7	7,7
31 Maart 1926	1.491,1	262,6	481,2	1.215,9	77,5
23 " 1926	1.449,2	220,8	483,1	1.094,5	5,4
23 April 1925	1.004,1	128,9	334,7	1.266,7	6,0
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksh. geheer-disc.
23 April 1926	89,0	1.089,8	2.645,9	1.055,6	169,4	264,1
15 " 1926	89,9	1.110,9	2.790,3	1.007,1	172,4	270,1
7 " 1926	246,4	1.011,2	3.061,4	770,7	379,5	329,5
31 Maart 1926	244,5	922,9	3.159,6	625,4	386,9	413,5
23 " 1926	240,6	943,5	2.513,7	963,2	562,6	460,0
23 April 1925	199,9	1.411,7	2.022,1	974,6	975,6	683,2
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 23, 15, 7 April, 31, 23 Mrt., resp. 572,4; 560,6; 485; 464,9; 477,9 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal incl. buit-ent. saldi.	Beleeningen van provincien	Binnenlandsche wissels	Beleeningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Crt. Staat	Rekg.-Crt. Particulieren
29 Apr. '26	395	480	1.479	684	5.200	7.924	1	357
22 " '26	395	480	1.403	662	5.200	7.730	7	448
15 " '26	395	480	1.337	619	5.200	7.778	1	290
8 " '26	396	480	1.343	637	5.200	7.747	—	346
1 " '26	396	480	1.301	613	5.200	7.689	1	340
25 Mrt. '26	396	480	1.306	447	5.200	7.495	12	361
30 Apr. '25	378	480	1.374	350	5.200	7.665	13	224

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
7 Apr. '26	2.783,3	1.432,3	150,3	578,6	229,8
31 Mrt. '26	2.766,9	1.410,5	153,0	632,4	249,6
24 " '26	2.794,5	1.462,4	155,3	617,5	252,2
17 " '26	2.811,3	1.490,8	153,4	480,6	257,1
10 " '26	2.799,2	1.459,1	151,7	502,4	284,5
3 " '26	2.764,8	1.433,9	148,8	583,2	286,6
8 Apr. '25	2.839,4	1.563,9	137,2	391,3	310,7

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
7 Apr. '26	342,0	1.652,9	2.278,5	120,5	70,8	74,6
31 Mrt. '26	329,8	1.656,5	2.323,4	120,4	69,5	73,4
24 " '26	308,2	1.659,0	2.313,6	120,4	70,3	73,6
17 " '26	352,6	1.659,2	2.264,7	120,4	71,6	74,6
10 " '26	359,7	1.671,8	2.281,3	120,0	70,8	75,6
3 " '26	325,8	1.675,4	2.302,3	119,7	69,5	73,2
8 Apr. '25	362,2	1.714,2	2.187,0	114,5	72,8	76,3

1) Verhouding totale goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totale voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleeningen	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
31 Mrt. '26	710	14.052	5.495	1.655	18.674	5.477
24 " '26	711	13.947	5.575	1.647	18.522	5.486
17 " '26	712	13.945	5.699	1.662	18.859	5.466
10 " '26	712	13.915	5.506	1.644	18.547	5.455
3 " '26	712	14.009	5.503	1.651	18.655	5.446
1 Apr. '25	736	13.205	5.498	1.605	18.126	5.053

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 3 Mei 1926.

De internationale fondsenmarkten zijn in de achter ons liggende berichtperiode grootendeels beheerscht door de ontwikkeling van het conflict in de steenkoolindustrie in Engeland. De beurs te Londen is gedurende het grootste deel der berichtweek tamelijk vast gebleven, omdat men de hoop koesterde, dat per saldo een regeling tusschen mijn-eigenaars en mijnwerkers zou worden getroffen. De afkondiging van de staking is dan ook vrijwel een verrassing geweest, welke de markt dientengevolge sterker heeft gedrukt, dan anders wellicht het geval zou zijn geweest. Vooral de mogelijkheid van een uitbreiding der staking over verschillende andere bedrijven heeft vrees voor verwickelingen doen ontstaan, hoewel ook in dit opzicht tot nu toe geen al te pessimistische gedachten de overhand hebben verkregen. In verband met het bovenstaande heeft de fondsenmarkt in den aanvang der berichtweek een vaste stemming aan den dag gelegd, om plotseling een andere tendens te toonen, toen de staking een feit was geworden.

Aan de beurs van Berlijn heeft juist het tegenover-gestelde plaats gevonden. Nadat reeds een algemeene verbetering was ingetreden in verband met den voortdurenden ruimen stand van de geldmarkt, ondervond de markt een verderen stimulans door het vooruitzicht op de steenkolen-staking in Engeland. Op den voorgrond stonden verschil-lende montaan-aandeelen en van deze werden weder in het bijzonder die fondsen gezocht, welke geheel of gedeeltelijk belang hebben bij de kolenindustrie. Men is n.l. in Duitsch-land van meening, dat het stop zetten van de steenkool-mijnen in Groot-Britannië een gunstig effect zal kunnen hebben op de voorraden der Deutsche mijnen. In dit verband waren aandeelen Harpener sterk gevraagd; op een dag konden deze aandeelen ongeveer 6 pCt. stijgen. Vervolgens traden aandeelen Oberbedarf naar voren. Voorts bleken aandeelen in electriciteitsondernemingen te zijn gezocht, o.a. Siemens & Halske, Schuckert, Felten & Guileau, A. E. G. enz. Chemische aandeelen en aandeelen in de kalinijverheid daarentegen waren rustiger van toon.

Te Parijs heeft de overeenkomst betreffende de regeling van de schulden met de Vereenigde Staten niet veel indruk gemaakt. Over het algemeen bleken de commentaren, welke tot nu toe zijn geleverd, niet al te welwillend te zijn en de fondsenmarkt heeft vrijwel dezelfde houding. Het verschil tusschen het aanbod van Caillaux, enkele maanden geleden en de toenmalige eischen van de Unie is thans nagenoeg gehalveerd, zoodat van beide zijden belangrijke concessies zijn gedaan. Niettemin had men in Fransche financieele kringen een grotere tegemoetkoming van Amerika, resp. een grootere standvastigheid van den Franschen vertegenwoordiger in de Unie, den heer Bérenger, verwacht. Ook internationaal is het tot stand komen der overeenkomst tot nu toe vrijwel onopgemerkt voorbijgegaan, gezien de houding van het Fransche betaalmiddel, waarvoor een nieuwe reactie — zij het van niet zoo grooten omvang als die van de vorige week — is ingetreden.

Te New York is de markt vrijwel gelijkmatig gebleven. De berichten uit industriele kringen luiden nog steeds bemoedigend, doch geen enkele aanwijzing, welke tot grootere koersschommelingen kon leiden, is bekend geworden. Ook de wisselingen in de prijzen op de productenmarkten zijn te gering, dan dat hieruit groote omzettingen op de fondsenmarkt geboren zouden kunnen worden. Aan den anderen kant heeft de ruime geldmarkt medegeholpen tot handhaving en, in sommige gevallen, tot stijging van het koerspeil.

Ten o n z e n t is de markt buitengewoon kalm geweest. De beleggingsafdeeling heeft weinig aanleiding tot bijzondere beschouwingen gegeven. In den laatsten tijd bestaat trouwens grootere belangstelling voor de nieuwe emissies dan voor de oudere leeningen, in verband met het feit, dat de nieuwe obligaties meerendeels een hogere rente afwerpen. Van de reeds genoteerde soorten bleken voornamelijk Mexicaansche schuldbrieven te zijn gevraagd, in verband met de vooruitzichten op regeling van de rente-betaling. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106 $\frac{1}{2}$, 106 $\frac{1}{2}$, 106 $\frac{1}{2}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld: 98 $\frac{1}{2}$, 99; 5 pCt. Mexico £ 100—1000: 10 $\frac{1}{2}$, 11 $\frac{1}{2}$, 12 $\frac{1}{2}$; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 77 $\frac{1}{2}$, 78; 8 pCt. Sao Paulo: 104 $\frac{1}{2}$, 104 $\frac{1}{2}$, 105.

De rubbermarkt is doorgaans tamelijk vast geweest. De prijs van het product is slechts weinig veranderd, doch de grondtoon schijnt iets gunstiger te zijn geworden. Hierdoor werd ook niet veel aandacht besteed aan de dividenddecla-ratie van de Rubber Cultuur Maatschappij „Amsterdam”; het percentage van 25 pCt., dat over 1925 tot uitkeering zal worden gebracht, heeft overigens noch verrast, noch teleurgesteld. De omzettingen zijn over het algemeen niet omvangrijk geweest. Amsterdam Rubber: 334 $\frac{1}{2}$, 339 $\frac{1}{2}$, 336;

Deli Batavia Rubber: 241½, 244½, 243; Hessa Rubber: 447, 452, 450½; Kali Telepak: 356½, 361, 368; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 327, 325, 330; R'dam Tapanoei: 159, 160½, 158½; Serbadjadi: 349½, 353½, 346½; Sumatra Caoutchouc: 289, 290, 290½; Wai Sumatra Rubber: 275, 273, 272.

Grootere verschillen zijn voorgekomen in de *tabaksmarkt*. De berichten omtrent schade, door droogte toegebracht aan den te velde staanden oogst, hebben een sterken druk op de vooraanstaande Sumatrasoorten uitgeoefend. Het sterkst hebben aandelen Senembah te lijden gehad, terwijl aandelen Deli Mij. den krachtigsten weerstand hebben geboden. De technische marktpositie heeft hierbij ook medegesproken. Op aandelen Senembah werden n.l. vrij sterke baisse aanvallen uitgevoerd, waartegen het fonds niet bestand bleek te zijn. Alleen op den laatsten dag van de berichtperiode is een krachtig herstel gevolgd, waardoor weliswaar de koersverliezen niet geheel uit den weg konden worden geruimd, doch waarbij toch een aanmerkelijk verschil ontstond ten opzichte van het laagst bereikte peil. Arendsburg 525, 515, 531; Besoeki Tabak: 210, 230; Deli Batavia Mij.: 402, 403, 400, 409; Deli Mij.: 380, 376, 373, 380; de Oostkust: 201, 196½, 194½; Senembah: 440, 424½, 434½.

Suikeraandelen hebben weinig schommelingen te zien gegeven. Doorgaans is de markt hier vast gebleven, doch de handel was zoo gering, dat op vele dagen nauwelijks van omzetten kon worden gesproken. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 172½, 173½, 173½; Handelsverg. Amsterdam: 660½, 657½, 659; Java Cultuur Mij.: 349½, 347, 348; Maron: 280, 265, 270; Ned. Ind. Suiker Unie: 229, 228, 227½; Poerworedjo: 118, 109, 109½; Tjepper: 635, 665, 668; Tjoekir: 416, 421, 425.

De *petroleummarkt* was onevenwichtig. Aan den eenen kant ondervonden bv. aandelen Koninklijke Petroleum Mij. geen invloed van betekenis van de herhaalde verhoging der petroleumrijzen in de Vereenigde Staten, terwijl tegen het einde der berichtweek wel vraag ontstond in verband met de ongunstige vooruitzichten ten aanzien van de kolenstaking in Engeland. Toen dit laatste echter een feit was geworden, keerde de tendens en sloot de houding van het aandeel zich meer aan de algemeene marktstemming te Londen aan. Van de overige soorten bleken aandelen Perlak, na een aanvankelijke daling, tot hogere koersen te zijn gevraagd. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 375½, 371½; Gec. Holl. Petr. Mij.: 180½, 182; Kon. Petr. Mij.: 389½, 392½, 387½; Perlak Petroleum: 70, 69, 72; Pendawa: 35½, 37½, 35½.

Scheepvaartuandelen waren over het algemeen vast. De tot nu toe verschenen jaarverslagen van diverse maatschappijen hebben ter beurze een gunstigen indruk gemaakt. Holland-Amerika Lijn: 45, 45½, 45½; Java China Japan Lijn: 116, 117, 117; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 79½, 83, 82½; Ned. Scheepvaart Unie: 169½, 170, 171½; Stoomvaart Mij. Nederland: 167½, 165½, 168½.

Van *industriële aandelen* hebben de Jurgenssoorten de meeste aandacht getrokken door een vaste houding. Ook aandelen Philips Gloeilampenfabrieken bleken goed prijshoudend, ondanks de tegenspraak der directie ten aanzien van een spoedige uitgifte van nieuwe aandelen. Voor kunstzijde was de belangstelling gering, behalve tegen het slot der berichtweek, toen er eenige vraag tot iets hogere koersen ontstond. Centrale Suiker Mij.: 115, 116, 117½; Holl. Kunstzijde Ind.: 122, 115½ (ex. div.); Jurgens: 164½, 169½, 166½; Maekubee: 131½, 133½, 135; Ned. Kunstzijdefabriek: 312, 317½, 319, 325; Philips Gloeilampen: 368, 369.

Mijnaandelen waren verwaarloosd. Alg. Exploratie Mij.: 117½, 119, 119½; Billiton le Rubr.: 639, 650½, 645½; Redjang Lebong: 275, 265, 268.

De afdeling voor *bankaandelen* reageerde aanvankelijk iets, doch kon in het verder verloop weder nagenoeg de oude koersen bereiken. Amsterdamsche Bank: 156½, 158½, 159½; Incasso Bank: 114, (ex. div.) 115, 114½; Koloniale Bank: 198½, 197½, 198½; Ned. Ind. Handelsbank: 160½, 162, 162½; Ned. Handel Mij.: 146, 148½, 144½; Rotterdamsche Bankverein: 71½, 70, 69½; Twentsche Bank: 132 (ex. div.).

De *Amerikaansche afdeling* was zeer kalm, doch over het algemeen vast gestemd, geheel in aansluiting aan Wallstreet. Anacorda. Copper: 90½, 98, 96; Studebaker: 54½, 52, 53, 52½; United States Steel Cy: 122½, 124½, 122½; Atchison Topeca: 132, 131½; Erie: 31½, 32; Union Pacific: 148½, 149½, 149; Wabash Railway: 42½, 43½, 41½, 41.

De *geldmarkt* veranderde slechts weinig. Na eenige stroefheid in het midden der berichtweek, in verband met de eischen, gesteld ter gelegenheid van de maandwisseling, werd het aanbod van geld weer grooter, zoodat de notering voor prolongatie geleidelijk daalde van 3½ tot 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

4 Mei 1926.

De ondergrond van de Noord-Amerikaansche tarwe-markten is nog steeds niet vast geweest. Wel bleef er steeds nog vraag bestaan voor Europeesche rekening, doch deze was niet van zoodanige afmetingen, dat de toestand er door beheerscht werd. Ook zijn de weerberichten uit het Noord-Westen der Ver. Staten en Canada nog steeds niet gunstig, maar er schijnen nog zulke belangrijke Jausseposities geliquideerd te moeten worden, dat nog steeds de aandrang tot verkoopen de overhand behield. Toch is de markt stabiel gebleven, tot 1 Mei, doch op 3 Mei liepen de prijzen, zoowel te Chicago als te Winnipeg, terug na aanvankelijk hooger geopend te zijn. In vergelijking met andere jaren zijn de fluctuaties evenwel betrekkelijk gering. De laatste daling wordt voornamelijk toegeschreven aan den invloed van de afgekondigde algemeene staking in Engeland. Ditzelfde feit was gisteren aanvankelijk oorzaak van betere markten. Zoowel in Noord-Amerika als in Argentinië openden de markten hooger, waarschijnlijk ten gevolge van het feit, dat de Engelsche Regeering twee ladingen tarwe gekocht zou hebben. Welken invloed verder de staking op de graanmarkten zal hebben, is nog niet met zekerheid na te gaan. Aan den eenen kant zijn er weinig koopers voor spoedig aankomend graan, uit vrees dat de ladingen niet gelost zullen kunnen worden; aan den anderen kant dreigt het stilleggen van een groot deel van de Engelsche handelsvloot de vrachtenmarkt aanzienlijk vaster te zullen maken, terwijl er bovendien een periode zou moeten komen, waarin door gebrek aan ruimte de verschepingen der exportlanden gering zouden zijn. Dit zou aan den anderen kant weer deprimeerend werken op de markten in de exportlanden, en het is zeer goed mogelijk, dat per slot van rekening de verschillende invloeden elkaar zullen opheffen. Op het oogenblik is dit vrijwel het geval. Natuurlijk wordt de hoeveelheid beschikbaar graan in de wereld niet door het conflict beïnvloed en waarschijnlijk zal het ook geen grooten invloed op het verbruik uitoefenen, ofschoon het mogelijk is, dat door armoede hier en daar minder geconsumeerd zal worden; van groote betekenis zal dit evenwel niet zijn. Wat betreft de oogstberichten in Noord-Amerika, de oogst van wintertarwe blijft zich gunstig ontwikkelen en optimisten zeggen reeds, dat deze practisch verzekerd is. Ons lijkt dit wat bout gesproken, doch de kans dat de opbrengst aanzienlijk minder wordt dan men verwacht, is toch gering. In het Noord-Westen der Ver. Staten is een aanzienlijk percentage uitgezaaid, maar men heeft er nog steeds met droogte te kampen, al is er ook hier en daar regen gevallen. Hetzelfde geldt in sterkere mate voor Canada, waar nog slechts een gering percentage is uitgezaaid, zoodat van den Canadeeschen oogst nog zeer weinig te zeggen valt. Gezien het belang van den Canadeeschen oogst voor de wereld-voorziening van tarwe kan men zeggen, dat de toekomst van de tarweprijzen in nauw verband zullen staan met den regenval in Canada gedurende de eerste weken. Blijft de regen nog eenigen tijd uit, dan begint het er voor Canada tanielijk bedenkelijk uit te zien. Komt er binnenkort voldoende regen, dan is een zeer goede oogst nog mogelijk. De loop der prijzen in Winnipeg duiden niet aan, dat men zich over den oogst erg ongerust maakt. Per saldo zijn de prijzen er in de laatste week ongeveer 2 à 3 pCt. gevallen. De afloadingen naar Europa waren in de afgelopen week precies 1.000.000 qrs. Dit is meer dan in de vorige week, maar het blijft toch bij normale jaren gerekend zeer weinig. Sedert 1 Augustus vinden wij dan ook voor het totaal der verschepingen van tarwe en meel naar Europa dit jaar 43.600.000 qrs. tegen verleden jaar 64.030.000 qrs.; een verschil, dat duidelijk aangeeft, welke groote oogsten Europa dit jaar gehad heeft. Nu kan men weliswaar zeggen, dat in de meeste landen de voorraden van tarwe gering zijn, doch zij zijn, niettegenstaande de kleine verschepingen van de laatste maanden, blijkbaar niet onrustbarend verminderd; integendeel in de grootste markt, Engeland, zijn zij den laatsten tijd weer wat toegenomen. Op het Continent bleef er vraag bestaan voor spoedig leverbare tarwe, speciaal ten onzent, zoowel voor Duitsche als Nederlandsche rekening. De Fransche markt blijft zich afzijdig houden, terwijl ook België weinig vraagt.

Tot nu toe zijn de berichten omtrent de Europeesche oogsten gunstig. Ook Rusland seint wederom betere berichten, doch het is voorloopig moeilijk zich een beeld van de grootte van den volgenden Russischen oogst te vormen. Rusland blijft steeds nog tarwe verschepen, doch de hoeveelheden zijn betrekkelijk gering. De grootste verschepingen kwamen in de afgelopen week van Argentinië. Noord-Amerika is geheel op een tweede plan teruggedrongen, maar

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	3 Mei 1926	26 April 1926	4 Mei 1925
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Maïs Mei	Lijnzaad Mei				
1 Mei '26	164 1/8	71 5/8	40 5/8	13,35 ¹⁾	6,80 ¹⁾	15,30 ¹⁾	Tarwe (Manitoba III) ..	16,50	16,50	* 17,—
24 Apr. '26	162 1/2	73 1/8	41	13,65	7,10	15,30	Rogge (No. 2 Western) ..	** 11,40	** 11,55	13,50
1 Mei '25	160	107 1/2	41 3/4	15,—	9,80	21,95	Mais (La Plata)	170,—	178,—	258,—
1 Mei '24	103 7/8	76 7/8	46 5/8	11,15	7,70	19,10	Gerst (48 lb. malting)....	193,—	200,—	260,—
1 Mei '23	120 3/8	80 1/2	44 1/8	12,10 ²⁾	8,60 ²⁾	21,95 ²⁾	Haver (Canada 3).....	11,25	12,—	12,75
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ..	11,70	12,05	12,75
							Lijnzaad (La Plata)	340,—	341,—	472,—

1) per 3 Mei. 2) per Juni.

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG. * No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ** Zuid-Russische.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	25 April 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	25 April 1926	Sedert 1 Jan. 1926	Overeenk. tijdvak 1925	1926	1925
Tarwe	17.077	392.885	266.794	1.300	3.482	6.731	396.367	273.525
Rogge	2.813	63.155	36.641	—	296	—	63.451	36.641
Boekweit	293	8.896	9.891	—	297	150	9.193	10.041
Mais	4.179	298.775	242.594	—	23.799	30.814	322.574	273.408
Gerst	2.009	112.446	49.977	—	4.049	2.465	116.495	52.442
Haver	2.448	57.484	33.759	—	1.995	150	59.479	33.909
Lijnzaad	1.696	70.423	53.747	—	74.396	14.087	144.819	67.834
Lijnkoek	350	84.895	85.133	—	—	—	84.895	85.133
Tarwemeel	792	20.430	32.550	447	4.033	6.460	24.463	39.010
Andere meelsoorten	547	5.008	3.059	—	—	—	5.008	3.059

aangezien de scheepvaart op de Meeren geopend is, zal men binnenkort grootere afladingen van Canadeesche tarwe van Montreal kunnen verwachten.

De zichtbare voorraad van tarwe in de Ver. Staten en Canada is wederom eenigszins verminderd, doch nauwelijks zooveel als men in dezen tijd van het jaar had kunnen verwachten.

De Europeesche rogge-markt is in gezonden toestand, daar er zich nergens voorraden van eenige beteekenis bevinden. Spoedig leverbare rogge blijft goed gevraagd, maar gelukkig onthoudt de speculatie zich van het doen van overdreven inkoop. In Chicago liepen de prijzen van rogge de laatste dagen eenigszins terug, doch het aanbod aan de zeehavens voor spoedig leverbare rogge is zeer gering.

De maïs-markt is al zeer weinig belangrijk geweest en bij gebrek aan vraag in Europa zijn in alle markten de prijzen verder afgebrokkeld, met uitzondering van Noord-Amerika, waar zij vrij stabiel bleven. Noord-Amerikaansche maïs wordt evenwel bijna niet meer aangeboden. De Zuid-Amerikaansche oogst oefent nog steeds een druk uit op de Europeesche markten, vooral daar de betrekkelijk geringe hoeveelheden stoomende maïs, weinig koopers vinden. De Noord-Duitsche en Scandinavische markten, die in de afgelopen week zeer veel maïs hebben opgenomen, hebben zich eenigszins teruggetrokken en noch de Engelsche, noch de Nederlandsche en Belgische markten toonden eenige levendigheid. Dit hangt ongetwijfeld samen met het vroeger voorjaar en men verwacht, dat na eenige weken de vraag in alle markten moet toenemen. Intusschen zal dan ook meer maïs zijn aangekomen, al blijven de verscheppingen tamelijk beperkt; de premie voor spoedig leverbare maïs ging bijna geheel verloren en in de Rotterdamse termijnmarkt was zelfs de eerste termijn het laagste genoteerd. Dit is evenwel niet op basis van La Plata maïs, maar hoofdzakelijk Donau-maïs, waarvan nog steeds de kwaliteit niet te vertrouwen is. Het aanbod van de Donaulanden was iets ruimer, maar in Nederland kwamen geen nieuwe zaken tot stand, aangezien de tweede hand steeds belangrijk lager aanbod. Ook Russische maïs blijft geoffereerd zonder dat zaken gerapporteerd worden.

In de afgelopen week is de vraag voor gerst niet verbeterd. De Noord-Duitsche markten hebben blijkaar in de afgelopen weken wat veel gekocht. De prijs van gerst is nog aanzienlijk hooger dan van maïs, doch hij is in de laatste dagen toch regelmatig teruggelopen. De schommelingen in de buitenlandsche gerstmarkten zijn gering.

De stemming voor haver was traag en in vele gevallen moesten lagere prijzen aangenomen worden. Duitsland heeft waarschijnlijk wel wat veel haver gekocht, zoodat van dien kant geen vraag bestond. Ook de Engelsche markten waren zeer kalm.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren ook de afgelopen week nog prijshoudend gestemd.

In Amerika fluctueerden de noteringen op de termijnmarkt eenigszins; na vaste opening brokkelden de prijzen wat af om daarna weer aan te trekken; het slot bleef echter beneden de openingsprijzen.

Een en ander blijkt uit ondervolgende cijfers:

	Sp. C.	Mei	Juli	Sept.	Dec.
Slot voorafgaande week	4.15	2.43	2.55	2.67	2.78
Opening verslagweek	4.14	2.49	2.60	2.72	2.82
Laagste punt verslagweek	4.14	2.44	2.55	2.67	2.77
Slot verslagweek	4.18	2.46	2.57	2.69	2.79

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 101.000 tons, de versmeltingen 70.000 tons (tegen 78.000 tons in 1925) en de voorraden 303.000 tons.

Prompte Cubasuiker werd verhandeld tot prijzen tusschen 2.37 1/2 en 2.44 \$c. c. & fr., terwijl Mei verschepping tusschen 2.47 en 2.50 \$c. werd afgedaan.

De laatste Cuba statistiek is als volgt:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 24 April	177.500	183.062	94.472
Totaal sedert 1/12 tot 24/4	3.058.360	3.144.139	2.736.513
Werkende fabrieken	156	182	134
Weekexport 24 April	91.225	115.211	81.483
Totale export sedert 1/1 tot 24/4	1.665.441	2.092.817	1.818.609
Totale voorraad 24 April	1.392.921	1.051.322	917.954

Verschillende fabrieken hebben de campagne beëindigd met eene niet onbelangrijk kleinere productie dan verleden jaar en dan Guma's raming. Uit andere gedeelten van het eiland kunnen echter nog tegengestelde oogstresultaten verwacht worden. Volgens F.O. Licht was het weer in Europa gedurende de afgelopen maanden zeer gunstig voor de werkzaamheden op de bietvelden.

Het totaal van het Europeesche bietareal (incl. Rusland) wordt door dezen statisticus thans geraamd op 2.180.000 H.A., of 2.1 % meer dan verleden jaar (2.134.000 H.A.).

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1926	1925	1924
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1 April	930.000	598.000	737.000
Tsjechoslowakije 1 April	680.000	494.000	378.000
Frankrijk 1 April	325.000	373.000	127.000
Nederland 1 April	187.000	160.000	106.000
België 1 April	148.000	166.000	72.000
Engeland 1 April	505.000	192.000	264.000

	1926	1925	1924
Europa ..	2.775.000	1.983.000	1.684.000
V.S. Atlant. havens 28 April	303.000	173.000	170.000
Cuba 24 April alle havens ..	1.392.000	1.051.000	918.000

Totaal .. 4.470.000 3.207.000 2.772.000

In Engeland verhoogden Raffinadeurs den prijs voor hun product met 3d en 6d naar gelang van positie en kwaliteit. De termijnmarkt sloot op de volgende noteringen:

Mei Sh 14/0 3/4	September Sh 15/0 3/4
Aug. „ 14/10 1/2	December „ 15/3 3/4

Op Java kwamen verdere groote afdoeningen van suiker uit oogst 1927 tot stand en kon de V.I.S.P. de prijzen weder met f 0,25 per 100 KG. verhoogen, zoodat thans voor Superieur f 16¼, voor No. 16 & /hooger f 15.— en voor Muscovados f 14¼ moet worden betaald. In totaal werden tot dusver uit dezen oogst ongeveer 400.000 tons verkocht.

Uit oogst 1926 werden eveneens flinke partijen van de hand gedaan tot f 10¼ per pic. voor Superieur, f 9¼ voor No. 16 & /hooger en f 9.— voor Muscovados.

In de tweede hand veranderde Superieure suiker Mei levering voor f 10.7/8 van eigenaar.

Hier te lande opende de markt prijshoudend en veroorzaakten vooral de afdoeningen op Java een betere stemming, zoodat Mei toen f 16¼, Aug. f 17¼, en December f 17¾, noteerde.

De lager afkomende markt in Amerika veroorzaakte hier echter eene afbrokkeling met ongeveer f ¼, waarna prijzen weder wat aantrokken en de markt sloot op 16½ voor Mei, f 17.1/8 voor Augustus en f 17¼ voor December, alles tevergeefs geboden.

KOFFIE.

In overeenstemming met afwisselend hoogere en lagere aanbiedingen uit Brazilië en met eene daarmede verband houdende vastere of flauwere houding van de New-Yorksche markt, liepen aan onze termijnmarkt de prijzen den eenen dag wat op om den anderen dag wederom iets in te zakken en bij het opstellen van dit bericht te sluiten voor het Santos-contract ¾ a 1¾ ct. hooger dan eene week geleden en voor het Gemengd contract ¼ a ½ ct. hooger.

De iets betere stemming voor loco, waarvan reeds in het vorige bericht kon worden melding gemaakt, hield ook deze week aan, al mag ook ditmaal niet onvermeld worden gelaten, dat de prijzen nog steeds onbevredigend zijn.

Van het bekende Verdedigingscomité van de Koffie werd ditmaal geen nieuws vernomen. Algemeen wordt beweerd, het tot kort geleden dagelijks, om de markt te steunen, ongeveer 15.000 balen opkocht en toen op die wijze een voorraad bijeen gebracht had, die op 550.000 balen werd geschat. In de laatste weken echter schijnen die inkoopten te hebben opgehouden, omdat de verbetering van den markttoestand in Amerika verderen steun voor het oogenblik onnoodig maakte.

Omtrent den volgenden Santos-oogst werden in de afgelopen week van enkele zijden opnieuw ramingen bekend gemaakt, uiteenloopende van ongeveer 8½ tot 10 Millioen balen, welke cijfers wel belangrijk verschillen van de drie weken geleden ontvangen raming van den Amerikaanschen Consul te Rio, die 12, wellicht 14 Millioen balen aangaf.

Thans wordt uit Centraal-Amerika bericht, dat de droogte, die zooals reeds vermeld is, zeer nadeelig geweest moet zijn voor de volgende oogsten van Venezuela en Columbia, ook slechten invloed heeft gehad op de vooruitzichten voor de oogsten van Guatemala en San Salvador, terwijl wat laatstgenoemd land betreft, ook gesproken wordt van schade, welke zou zijn aangericht door een sprinkhanenplaag. Uit al deze berichten schijnt in elk geval wel te kunnen worden opgemaakt, dat de volgende Centraal-Amerikaansche oogsten niet onbelangrijk kleiner zullen zijn dan de lopende.

Volgens de zoeven verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam, is in April de Aanvoer geweest als volgt:

	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
in Europa	973.000	822.000	913.000
„ Ver. Staten v. Amerika	778.000	551.000	772.000

Totaal.... 1.751.000 1.373.000 2.615.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vier maanden van het jaar bedroegen 7.193.000 balen tegen 6.336.000 balen in 1925 en 7.250.000 balen in 1924.

De Afleveringen in April waren:

	1926	1925	1924
	balen	balen	balen
in Europa	963.000	792.000	635.000
„ Ver. Staten v. Amerika	827.000	744.000	772.000

Totaal.... 1.787.000 1.536.000 1.407.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vier maanden van het jaar waren 7.409.000 balen tegen 6.155.000 balen in 1925 en 7.081.000 balen in 1924.

Zooals uit bovenstaande cijfers blijkt, komt de belangrijke toename der Afleveringen in de afgelopen maand, vergeleken tegen verleden jaar ditmaal grotendeels voor rekening van Europa, in tegenstelling met de maand Maart, toen de toename bijna geheel voor rekening van

Amerika kwam. Het cijfer der gezamenlijke Afleveringen in de eerste vier maanden wijst tegenover verleden jaar eene vermeerdering aan van ruim 1¼ miljoen balen, hetgeen wel zeer belangrijk is en waaruit wederom opnieuw blijkt, dat dit jaar de onzichtbare voorraden overal werkelijk buitengewoon klein moeten zijn geweest, waardoor aanvulling niet langer kon worden uitgesteld.

De zichtbare Wereldvoorraad was op 1 Mei 1926 4.533.000 balen tegen 4.786.000 balen op 1 April 1926 en 5.335.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan de laatste opgave dateerde van 1 April 1926 nl. 3.902.000 balen). Op 1 Mei 1925 bedroeg deze voorraad 2.644.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 100/- a 102/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 102/- a 104/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 86/6 a 87/-.

Van Robusta op aflading zijn de aanbiedingen van Nederlandsch-Indië op het oogenblik:

Palembang Robusta, Mei/Juni verscheping, 46¼ ct.
 „ „ „ Juni/Juli „ „ 46¼ „
 alles per ½ KG., c.i.f., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 63 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 54 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good				
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
4 Mei	57	54½/8	52¼	50½/8	51¼	49½	46¼	44½/8
27 Apr.	55½/8	53	51	49½/8	51	49	46¼	44
20 „	54½/8	51½/8	49½/8	48½/8	49½/8	47½/8	44¼	42½/8
13 „	52½/8	49½	48½/8	47¼	49	45½/8	43½/8	41½/8

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldend gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Juli	Sept.	Dec.
3 Mei	\$ 17,49	\$ 17,08	\$ 16,25	\$ 15,70
26 Apr.	„ 17,04	„ 16,84	„ 16,21	„ 15,70
19 „	„ 16,88	„ 16,26	„ 15,65	„ 15,07
12 „	„ 16,39	„ 15,65	„ 15,20	„ 14,69

Rotterdam, 4 Mei 1926.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Mei in duizenden balen.

	1926	1925	1924	1923	1922
Voorraad in Europa..	1.614	1.709	1.658	1.900	2.324
Stoomend {Brazilië ..	449	444	288	533	525
n. Europa {Oost-Indië.	29	12	47	5	18

	1926	1925	1924	1923	1922
Voorraad Ver. Staten	2.092	2.165	1.993	2.438	2.867
Stoomend } naar Brazilië ..	694	695	652	1.033	1.011
Ver. Staten }	304	183	474	164	630

	1926	1925	1924	1923	1922
Voorraad in Rio	74	93	239	963	1.716
„ „ Santos..	1.354	2.168	1.057	1.535	2.598
„ „ Bahia ..	15	31	30	17	15

Totaal	*4.533	*5.335	4.445	6.123	8.837
Op 1 April	*4.786	*5.389	3.964	6.984	9.140

	1925	1924	1923	1922	1921
Op 1 Juli	*5.085	*5.071	5.340	8.639	8.750

* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Sao Paulo.. { 1 Juli 1924 4.592.000 balen
 { 1 Mei 1925 2.644.000 „
 { 1 Juli 1925 1.786.000 „
 { 31 Mrt. 1926 3.902.000 „

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 1)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
30 April 1926	74.000	26.425	1.354.000	26.500	77/32
26 „ 1926	105.000	26.425	1.411.000	26.800	71/4
17 „ 1926	126.000	25.875	1.408.000	26.500	631/32
2 Mei 1925	173.000	34.050	2.153.000	38.000	523/84

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen:

Datum	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
30 April 1926....	23.000	3.455.000	132.000	7.832.000
2 Mei 1925....	14.000	2.857.000	148.000	8.421.000

¹⁾ In Reis.

THEE.

In de afgelopen week wou wederom de driewekelijksche theeveiling plaats, omfattende een aanbod van ongeveer 17500 kisten directe aanvoer.

De veiling had een vlot verloop, terwijl de prijzen eer vaster waren, dan die aangelegd in de vorige veiling. Dit viel te meer op, waar Londen de laatste weken een zwakkere stemming te zien had gegeven met afbrokkende prijzen, zoodat de verwachting was, dat Amsterdam daarin Londen zou volgen. De stemming in Londen is echter in het laatst der vorige week omgeslagen en weder vaster geworden, doch die veranderde houding kwam wel wat laat, om hier invloed uit te oefenen op het verloop van de veiling. Hoe dan ook, er was Goede kooplust waar te nemen, vooral voor buitenlandsche rekening, waardoor de vraag van binnenlandsche zijde eenigszins overvleugeld werd. Ook blad-thee kon goede belangstelling trekken en het waren alleen de zeer ordinaire soorten, die minder gevraagd waren.

Het gemiddeld prijsniveau zal zich waarschijnlijk enkele centen hooger stellen dan dat der vorige veiling en wederom zeer nabij de 100 cts. per h. K. G. „in entrepôt” komen te liggen.

Er werd in veiling aanvankelijk nogal wat opgehouden, doch vele afdoeningen onmiddellijk na de veiling hadden tot gevolg, dat er ten slotte maar zeer weinig onverkocht bleef.

De aanvoeren van Ned.-Indische thee te Amsterdam beliepen in de afgelopen maand 32250 kisten, een hoeveelheid, die gunstig afsteekt bij een jaar geleden, toen zij nog geen 19.000 kn. bedroeg.

De afleveringen ten bedrage van bijna 23000 kisten geven ook een flink verhoogd cijfer te zien ten opzichte van April 1925, toen zij 17.700 kisten aanwezen.

De voorraden in entrepôt op ul^o April, die verleden jaar 59500 kisten omvatten, belopen thans een nog slechts iets lager cijfer van 58200 kisten.

De voorraden in handen van de 2e hand bedragen ongeveer evenveel als verleden jaar, nl. 36600 kisten.

Vanwege de staking in Engeland zijn de wekelijksche theeveilingen voorloopig opgeschort.

Amsterdam, 3 Mei.

RUBBER.

De rubbermarkt toonde gedurende de afgelopen week nagenoeg geen verandering. De vraag, zoowel van Europeesche consumenten als van Amerika bleef gering, terwijl het aanbod eveneens beperkt was. De marktnoteringen zijn derhalve geheel nominaal.

De slotnoteringen luiden:

Ia Crêpe:		einde voorafgaande week:
Mei	1.29	..... 1.27
Mei/Juni	1.29½	..... 1.27
Juli/Sept.	1.30	..... 1.29½
Oct./Dec.	1.30½	..... 1.29

3 Mei 1926.

COPRA.

De markt was in het begin der afgelopen week goed prijshoudend, doch aan het einde wat gemakkelijker. Indië was eerst zeer vast, maar gaf later tot de hier geldende prijzen af. Er bestond goede vraag voor dichtbij stoomende partijen, waarin flinke zaken tot stand kwamen. Voor af-lading bestond minder interesse.

De slotnoteringen zijn:

Nederl.-Ind. f.m.s.	stoomend	..... f. 34¼,
„ „ „	Mrt./Apr. af.	..... „ 34¼,
„ „ „	Apr./Mei	..... „ 34¼.

alles op één haven.

3 Mei 1926.

**VERKEERSWEZEN.
VRACHTENMARKT.**

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt opende weer levendig, doch nam tegen het einde der week af. De vrachten van Montreal zijn onveranderd gebleven en booten van verschillende grootten werden bevracht per laatste helft Mei tegen 12½ cents per 100 lbs., zwaar graan, naar Antwerpen of Rotterdam, optie Bremen of Hamburg tegen

13 cents. Naar U. K. werd 2/9 per qtr. betaald per 18/25 Mei naar Avonmouth, terwijl naar de Middellandsche Zee (niet ten Oosten van West-Italië) bevracht werd tegen 16 cents per 100 lbs. zwaar graan en 3/6 per qtr., belading laatste helft Mei. Van de Northern range zijn de vrachten iets opgelopen; 10 cents per 100 lbs. is te bedingen naar Antwerpen/Hamburg range per Mei. De Golf van Mexico is niet bijzonder geanimeerd, doch er is 3/3, misschien zelfs 3/9 te maken voor Juli/Augustus aflading naar U. K. Het hoogste bod naar Bordeaux/Hamburg range is 14 cents.

De suikerorders van West-Indië waren niet talrijk en de vrachten zijn weinig veranderd, behalve voor kleine. prompte booten. Van Cuba naar U. K./Continent kunnen booten van ongeveer 6000 tons geplaatst worden per Mei en Juni tegen 14/-, terwijl 3000 tonners van San Domingo 16/3 tot 16/6 kunnen maken. Een 2800 tons bootje bedong 17/- per begin Mei.

De North Pacific bleef vast en verdere bevrachtingen waren mogelijk tegen 27/- tot 28/6 van Vancouver per Mei/Juni. Een Augustus/September boot werd bevracht tegen 30/6 Vancouver, 31/- Portland of Puget. Prompte lijnbootruimte werd geboekt tegen 27/6. De vrachten voor gezaagd hout zijn onveranderd gebleven.

De markt van de la Plata opende vast, toch was de vraag iets minder. Prompte booten van de boven la Plata havens, bedongen wederom 19/6 en 19/-; van Buenos Aires 17/6. Later viel de vraag naar tonnage bijna geheel weg en daar veel Mei-tonnage aan de markt was, was een daling in de vrachten onvermijdelijk. De vracht van boven la Plata havens viel tot 17/-, welke vracht geaccepteerd werd naar 2 continentale loshavens.

Van de salpetervrachtenmarkt is geen verbetering te vermelden. Naar Europa wordt, voor 4000 tons per 23 Juli/23 Aug., 18/- netto in uitzicht gesteld naar Antwerpen/Hamburg range, optie Denemarken tegen 20/-. Voor volle ladings naar Alexandrië is 21/- te bedingen per Juni/Juli, terwijl voor deze positie naar U. K./Continent 18/- in uitzicht wordt gesteld.

De Oostelijke markten bleven ongeanimeerd. De eenige bevrachting van Australië is een 5700 tonner per begin Mei van Zuid-Australië naar de Middellandsche Zee (W. K.) Continent tegen 28/9. De vraag voor Mei belading is beperkt. Burmah is zonder vraag en ook Britsch-Indië is kalm. Een 5400-tonner werd bevracht van Marmagoa (Bombay) Karachi naar de Middellandsche Zee en Oostkust U. K. tegen 14/- per 15/30 Mei. Kernels werden bevracht van de Madraskust naar U. K./Continent tegen 15/- per Mei. Van Zuid-Afrika werden kolen bevracht tegen onveranderde vrachten. Naar Aden of Perim werd 10/7½ tot 12/- betaald, naar gelang van grootte, per Mei/Juni.

De Donau was levendig voor booten van iedere grootte. Handige booten bedongen tot 18/- Continent, met Deensche opties tegen 1/6 extra, terwijl groote booten van 6/6500 tons 16/6 kregen naar havens als Antwerpen/Rotterdam/Amsterdam. Per 1/15 Juni werd 15/6 geaccepteerd door een 6400 tonner naar de genoemde continentale havens. De Zwarte Zee was vast en er werd bevracht tegen vrachten van 12/- tot 12/3 naar gelang van grootte.

De vraag van de Middellandsche Zee is, na de vele afsluitingen van de vorige week, weggefallen en de markt is flauw en toonloos. Erts werd bevracht van Melilla: Cardiff 5/4½; Rotterdam 4/9, IJmuiden 5/3. Ook fosfaat is flauw; een 4000 tonner werd echter bevracht van Sfax naar Antwerpen en Ghent tegen 6/-.

Van de Golf van Biscaye werd veel meer tonnage aangeboden als gevraagd, zoodat de vrachten daalden. Afsluitingen zijn: Bilbao/Cardiff 6/-, Rotterdam 5/1½, Onton/IJmuiden 5/3, Rivadeo/Immingham 7/- en Salta Caballo/Rotterdam of IJmuiden 5/3.

De time-charter vrachtenmarkt is kalm. De vraag komt hoofdzakelijk van Amerika en de Pacific. Voor 9 maanden Pacificvaart werd \$ 1,40 betaald voor Dieseltonnage van 2800 tons draagvermogen.

De Engelsche uitgaande kolenvrachtenmarkt is zeer kalm en de vraag is gering. Afsluitingen zijn van Wales: Rouaan 4/3, Genua 8/7½, Las Palmas 9/9 en Buenos Aires 15/9 en van de Oostkust: Hamburg 4/6, Rouaan 3/9, Gibraltar 8/9 en Genua 8/6.